

Meråker
kommune

Kommuneplangrunnlag for valgperioden 2024 - 2027

Kommunal planstrategi med
planprogram for samfunnsdelen

*§ 10-1, §§ 11-13 og 4-1 i plan- og
bygningsloven*

Utkast pr 10. mai 2024

Meråker – på naturlig vis!

INNHOOLD

1. Innledning.....	2
2. Gjeldende samfunnsdel	3
Bolyst - Satsingsområde 1 – « <i>Fjellbygda det er godt å bo i</i> »	4
Næringsutvikling – Satsingsområde 2 – « <i>Meråker skal være en attraktiv kommune for næringslivet</i> »	5
Oppvekst – Satsingsområde 3 – « <i>Barn og unge har trygg og god oppvekst</i> »	6
Satsingsområde 4 – Klima, sikkerhet og beredskap – « <i>Meråker er et trygt lavutslippssamfunn med god folkehelse</i> »	7
Satsingsområde 5 – Kommunal tjenesteyting – « <i>Meråker kommune sikre et godt og stabilt tjeneste- og velferdstilbud for sine innbyggere og er en attraktiv arbeidsgiver</i> »	8
3. Nasjonale forventninger	9
3.1 Nasjonale forventninger til planleggingen	9
4. Overordna regionale samarbeid og føringer	10
4.1 Føringer regionale planer	10
4.2 Værnesregionen	10
5. Situasjon og utfordringsbilde for Meråker.....	11
6. Ståstedsanalyse for samfunnstema	12
6.1 Befolknings- og demografiutvikling	12
6.2 Næringsliv	17
6.3 Klima, miljø, natur og arealbruk.....	21
6.4 Folkehelse og oppvekst og levekårsforhold	23
6.5 Boligutvikling og boligbehov.....	27
6.6 Mobilitet og infrastruktur	29
7. Ståstedsanalyse for Kommunens tjenesteområder	29
7.1 Helse og velferd	29
7.2 Oppvekst.....	31
7.3 Kultur idrett og friluftsliv	32
7.4 Teknisk infrastruktur.....	34
Vann og Avløp	34
Energiforsyning.....	35
7.5 Kommune økonomi	35
7.6 Samfunnssikkerhet og beredskap.....	37
8. Videre prosess.....	38
9. Oversikt kommunale planer	39
10. Innspill og kommentarer fra folkevalgtsverksted	41

1. INNLEDNING

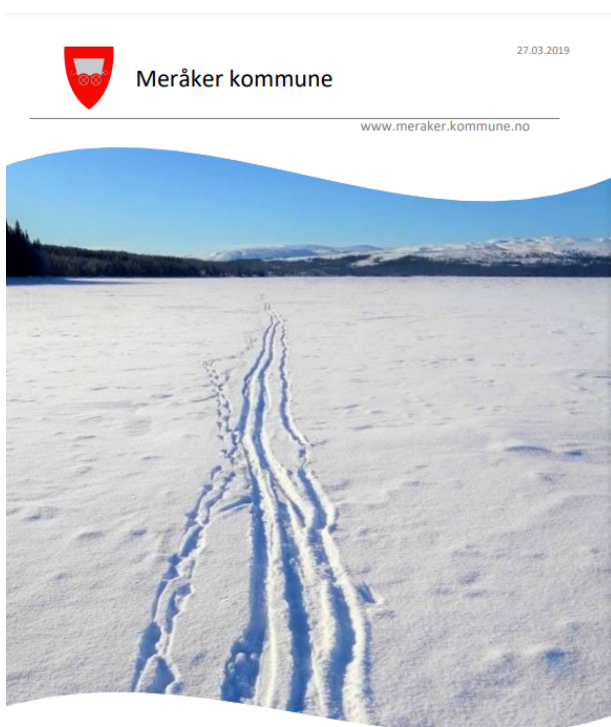
Et nytt kommunestyre skal tidlig i valgperioden ta stilling til om det skal gjøres endringer i kommuneplanen på bakgrunn av nye nasjonale og regionale føringer, kommunens situasjon og utviklingstrekk og det nye kommunestyrets politikk.

Kommuneplanens samfunnsdel (KPS) er det overordnede styringsverktøyet for kommunestyret. Den skal både ha lange linjer og hovedmål for kommunens utvikling, og satsingsområder for valgperioden. Samfunnsdelen inneholder også strategiske valg for kommunens arealforvaltning (KPA).

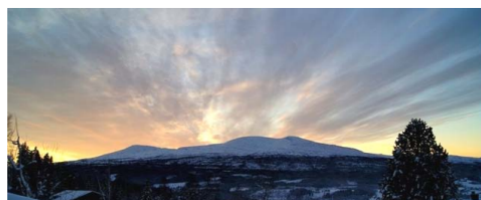
Kommuneplanens arealdel (KPA) følger opp strategiene i samfunnsdelen gjennom å fastsette hvordan arealene i kommunen skal disponeres. KPA omhandler juridisk bindende plankart med bestemmelser og en planbeskrivelse. Gjeldende arealdel ble vedtatt i 2015.

Mer detaljerte mål og tiltak utvikles gjennom strategier og temaplaner under samfunnsdelen. Samfunnsdelen følges opp av administrasjonen gjennom **økonomiplanen** (årlig), annet planarbeid og prioriteringer av arbeid i sektorene.

Samfunnsdelen for Meråker er fra 2019. Hovedsatsningsområdene i Meråker sin KPS er i henhold til nasjonale forventninger, men ikke minst og viktige områder i kommunen ut fra situasjonsbilde. En fullskala revisjon av KPS i denne omgang ser ikke kommunedirektøren behov for, men en «justering» ut fra nåværende utfordringsbilde i kommunen for innværende valgperiode. Det vil også bidra til at samfunnsdelen knyttes tettere til den politikken et nytt kommunestyre ønsker å føre. Justeringen muliggjør i tillegg en bedre kobling til økonomiplanen og kommunens øvrige arbeid sammen med innbyggere, næringsliv, frivillige organisasjoner og andre myndigheter.

Kommuneplanens arealdel 2014-2024

BESKRIVELSE, BESTEMMELSER, RETNINGSLINJER

Vedtatt av Meråker kommunestyre i K-sak 35/15 den 27.4.2015

2. GJELDENDE SAMFUNNSDEL

Kommuneplanens samfunnsdel 2019-2035 skal være Meråkersamfunnets felles, overordnede og helhetlige plan, og skal legge føringer for den overordnede samfunnsutviklingen i et langsiktig perspektiv.

Overordnet visjon i Meråker er «Meråker - på naturlig vis».

Med denne visjonen ønsker vi:

- Fjellbygda skal utvikles slik at miljø, livskvalitet og helse fremmes gjennom helhetlig stedsutvikling på ett naturlig vis.
- Meråker skal med de naturgitte forutsetningene være ett trygt valg for arbeid, bosted og etablering.

Historie og identitet har stor betydning for de verdiene som ligger til grunn i lokalsamfunnet. Dette er verdier det er ønskelig å ta med videre i framtidig planlegging og utvikling uten at det skal være begrensende. Verdigrunnlaget **Æ**rlighet, **R**aushet, **E**ngasjement og **R**espekt (ÆRER), skal være et naturlig grunnlag i videre utvikling av Meråkersamfunnet.

Gjeldende KPS i Meråker er fra 2019, og er kommunens første Samfunnsplan. Den ble utarbeidet gjennom gode prosesser som involverte mange grupper i Meråkersamfunnet. Meråker kommune sin KPS er av mange sett på å være et godt grunnlag. Av den grunn ser ikke kommunedirektøren behov for revidering av hele planen. Hovedsatsningsområdene ønskes videreført, og heller se nærmere på delmålene ut fra utfordringsbildet kommunen står ovenfor nå. **Hva** er de viktigste utfordringene kommunen har, og **hvorfor** bør vi endre og/ eller spisse målsettingene.

I gjeldende samfunnsdel fra 2019 er det 5 hovedsatsningsområder med tilhørende delmål og strategier, disse er gjengitt under.

BOLYST - SATSINGSOMRÅDE 1 – «FJELLBYGDA DET ER GODT Å BO I»

Slik vil vi ha det: DELMÅL	Dette vil vi gjøre: STRATEGIER
Meråker skal være et trygt, godt og levende grendesamfunn	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tilrettelegge for utvikling av grendene ➤ Tilrettelegge for variert boligbygging og næringsetablering i grendene ➤ Meråker skal jobbe aktivt for å legge til rette for lik tilgang til sysselsetting, kultur, egnede boliger og gode bomiljø, utdanning, trygghet og deltakelse i samfunnet for alle innbyggere
Midtbygda skal utvikles med fokus på et levende og grønt sentrum	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Fortsette utviklingen av attraktive og sentrumsnære boområder ved rullering av arealplan ➤ Midtbygda skal ha attraktive arealer for nyetablering som bidrar til en positiv stedsutvikling ➤ Ta vare på og utvikle naturkvaliteter og møteplasser i sentrum
Meråker skal ha attraktive fritidstilbud for innbyggere i alle livsfaser	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Utvikle nærmiljøtiltak i samarbeid med frivillige lag og foreninger ➤ Skape nye og videreutvikle eksisterende sosiale og kulturelle møteplasser for alle ➤ Være en aktiv pådriver for å utvikle lavterskeltilbud ➤ Bevare og utvikle kommunens natur- og kulturressurser
Meråker skal være en attraktiv bo- og arbeidskommune uavhengig av livsfase og kulturell bakgrunn	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Boområdene skal videreutvikles og ha tilgang til nødvendig og god infrastruktur ➤ Leverer et kvalitetsmessig, trygt og godt offentlig tjenestetilbud preget av profesjonalitet ➤ Profilere Meråker ved bruk av kommunens historie, kulturminner og identitet ➤ Profilere tiltak som reduserer sosiale ulikheter ➤ Tett samarbeid med NAV, NHO, LO og andre lokale og regionale aktører om utvikling av offentlige, private og tilpassende arbeidsplasser ➤ Jobbe aktivt for å legge til rette for lik tilgang til sysselsetting, kultur, egnede boliger og gode bomiljø, trygghet og deltakelse i samfunnet for alle innbyggere ➤ Innsats for trening i praktiske og teoretiske ferdigheter i skolen

NÆRINGSUTVIKLING – SATSINGSOMRÅDE 2 – «MERÅKER SKAL VÆRE EN ATTRAKTIV KOMMUNE FOR NÆRINGSLIVET»

Slik vil vi ha det: DELMÅL	Dette vil vi gjøre: STRATEGIER
Meråker skal være et foretrukket reisemål i Midt-Norge	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Fortsette utviklingen av de attraktive og eksisterende fritidsboligområdene med høy kvalitet og standard ➤ Bidra til et enda bredere og sterkere tilbud av opplevelses- og kulturbasert turisme i Meråker ➤ Stimulere til økt antall kommersielle gjestedøgn ➤ Oppfordre reiselivsnæringen til utvikling og innovasjon ➤ Benytte vår rike historie og kulturminner til vår fordel
Midtbygda markedsfører turist og idrettsbygda Meråker	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tilrettelegge for sentrumsnære skiløyper ➤ Fortsatt ha et rikt mangfold av sentrumsnære næringsaktører ➤ Bidra til næringsrettet stedsutvikling
Gode rammebetingelser og nettverk for næringslivet	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Koordinere opp mot fylke og stat for god planlegging og plassering av fremtidig infrastruktur og næringsområder ➤ Være en aktiv pådriver i arbeidet med styrking og utvikling av reindrifts- og landbruksnæringen i regionen ➤ Fremme kunnskap og interesse om lokal verdiskapning
Meråker skal være en attraktiv vertskapskommune for arrangementer	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sikre og videreutvikle arrangørkompetansen i Meråker ➤ Styrke samarbeidet med nabokommuner og lokale lag- og foreninger om vertskapsrollen

OPPVEKST – SATSNINGSOMRÅDE 3 – «BARN OG UNGE HAR TRYGG OG GOD OPPVEKST»

Slik vil vi ha det: DELMÅL	Dette vil vi gjøre: STRATEGIER
Barn og unge skal vokse opp i omgivelser som fremmer mestring, deltakelse og opplevelse av mening	<ul style="list-style-type: none"> ➤ I større grad fremme psykisk helse og livskvalitet ➤ Tilrettelegge for arenaer for mestring og meningsfull fritid for alle ➤ Forebygging for å hindre bruk av alkohol og andre rusmidler hos barn og unge ➤ Tidlig tverrfaglig innsats overfor barn, unge og familier med behov
Barn og unge skal ha gode og trygge oppvekstvilkår	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sikre rask veiledning og hjelp til mestring av eget liv og livssituasjon ➤ Tilrettelegge for trygge bo- og nærmiljø med møteplasser ➤ Bidra til at det skapes barne- og ungdomstilbud hvor alle kan delta ➤ Utfordre barn og unge til å bidra i beslutninger som angår deres oppvekstforhold ➤ Tilby fritidstilbud som fremmer læring, mestring og kreativitet
Meråker skal ha barn og unge som trives i barnehage og i skole, hvor de opplever faglig, psykisk, fysisk og sosial mestring ut fra sine egne forutsetninger	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Styrke barn og unges sosiale kompetanse gjennom systematisk arbeid i barnehage, skole og familiesamarbeid ➤ Sørge for at barnehager og skoler har god kvalitet og et godt miljø som fremmer læring, mestring og kreativitet ➤ Fokuserer på at barn og unge får trygge overganger mellom barnehage, grunnskole og vgs

SATSNINGSOMRÅDE 4 – KLIMA, SIKKERHET OG BEREDSKAP – «MERÅKER ER ET TRYGT LAVUTSLIPPSSAMFUNN MED GOD FOLKEHELSE»

Slik vil vi ha det: DELMÅL	Dette vil vi gjøre: STRATEGIER
<p>Det skal være trygt og enkelt å gå og sykle fremfor å kjøre bil i Meråker</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Videreføre satsningen på trafikksikkerhetsarbeid ➤ Helhetlig planlegging av sti- og løypenettet ➤ Tilrettelegge for en aktiv reisevei til arbeid, skole og fritidsaktiviteter ➤ Arbeide for at det blir etablert gang- og sykkelveier langs veistrekninger som har stor trafikkmengde
<p>Være et forbilde for lokalsamfunnet i satsningen mot å bli et klimanøytralt samfunn</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ta i bruk moderne teknologi for å redusere forbruk og utslipp fra kommunens virksomhet ➤ Gi anerkjennelse til næringsliv, lag, foreninger, frivillige og enkeltpersoner som tar ansvar i Meråkersamfunnet for å redusere Meråkersamfunnets samlede klimagassutslipp ➤ Arbeide opp mot fylke, stat og relevante myndighetsutøvere for en modernisering av Meråkerbanen ➤ Klima skal være premissgivende for planlegging av nye bo- og fritidsboligområder
<p>Meråker skal være tilpasset de forventede klimaendringene</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kartlegge risikoområder å følge dem opp gjennom eget planverk og gjennomføre øvelser ➤ Ta høyde for økt nedbørintensitet i arealplanleggingen og infrastrukturinvesteringer
<p>Meråkersamfunnet skal ha kompetanse i risiko- og beredskapsarbeid</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Arbeide systematisk for å sikre kommunen en god beredskap mot kriser og uønskede hendelser ➤ Arbeide systematisk og tverrfaglig med forebyggende arbeid mot skader, ulykker og kriminalitet ➤ Arbeide systematisk for implementering av beredskapsrutiner i alle helse- og omsorgsenheter, og sørge for at alle ansatte er kjent med sine rutiner ved håndtering av kriser

**SATSNINGSOMRÅDE 5 – KOMMUNAL TJENESTEYTING – «MERÅKER KOMMUNE
SIKRE ET GODT OG STABILT TJENESTE- OG VELFERDSTILBUD FOR SINE
INNBYGGERE OG ER EN ATTRAKTIV ARBEIDSGIVER**

Slik vil vi ha det: DELMÅL	Dette vil vi gjøre: STRATEGIER
Kommunalt ansatte er den viktigste ressursen for å tilby gode tjenester til innbyggerne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Riktig rekruttering og utvikling av medarbeidere ➤ Trygt og godt arbeidsmiljø som fremmer helse og trivsel ➤ Forpliktende samarbeid med arbeidstakerorganisasjoner om inkludering, mangfold og likeverd i arbeidslivet ➤ Ledelse preget av kommunikasjon, involvering, tydelighet og handlingsevne ➤ Være en arbeidsgiver som bidrar til en kompetent og serviceorientert organisasjon
Sikre en økonomi som kan gi et godt og stabilt velferdstilbud	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tilpasse driftsnivået slik at det samsvarer med inntektsrammene ➤ Samarbeide med nabokommuner der det er fordelaktig for å utvikle effektive og brukervennlige tjenester
Forutsigbare og utviklingsrettede kommunale tjenester	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sikre allsidig kompetanse og vektlegge faglig utvikling ➤ Ha en målrettet ressursbruk og forvaltning
Forbedre samspillet mellom private, frivilligheten og kommunen for å gi et bedre tjenestetilbud	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Prioritere barn og unges medvirkning, tilrettelegge for meningsfylte oppgaver og utfordringer for barn og unge som bidrar til mestring og identitet ➤ I alle saker og planer, prioritere dialog med utbyggere, lokalbefolkningen og ansatte

3. NASJONALE FORVENTNINGER

3.1 NASJONALE FORVENTNINGER TIL PLANLEGGINGEN

Nye nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging blir vedtatt ved kongelig resolusjon hvert valgår, og skal legges til grunn for planleggingen i fylkeskommuner og kommuner den kommende valgperioden.

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027 peker regjeringen på at Norge har gode forutsetninger for å nå mange av bærekraftsmålene innen 2030. Vi har likevel utfordringer med å nå målene om reduserte klimagassutslipp, ansvarlig forbruk, ressursbruk, bevaring av naturmangfold og mindre ulikhet. Planleggingen skal bidra til å fremme bærekraftig utvikling.

I forventningene vektlegges:

- Samordning og samarbeid i planleggingen
- Trygge og inkluderende lokalsamfunn
- Velferd og bærekraftig verdiskaping
- Klima, natur og miljø for framtida
- Samfunnssikkerhet og beredskap

4. OVERORDNA REGIONALE SAMARBEID OG FØRINGER

4.1 FØRINGER REGIONALE PLANER

For å løse noen av de viktigste utfordringene i Trøndelag er regionale planer og strategier et kraftfullt verktøy. Gjennom de regionale planene vil fylkeskommunen:

- gi strategisk retning til samfunnsutviklingen
- mobilisere privat sektor, kulturliv og lokalsamfunn
- samordne og koordinere offentlig innsats og virkemiddelbruk

Trøndelagsplanen, regional planstrategi for 2024-2027, hadde høringsfrist april 2024, og fylkeskommunen har i høringsutkastet spisset satsningsområdene inn mot bærekraftsdimensjonene og valgt ut tre områder:

- Trøndelag tar sitt ansvar for klima- og naturutfordringene
- Et trygt, helsefremmende og inkluderende Trøndelag
- Trøndelag har nok arbeidskraft og rett kompetanse for å møte et arbeidsliv i endring

4.2. VÆRNESREGIONEN

Ihht. overordna samarbeidsavtale for Værnesregionen, sist revidert og vedtatt av kommunestyret 21.6.2021, er målsettingene med samarbeidet i Værnesregionen følgende:

- Skape en bedre og mer helhetlig samfunnsutvikling i regionen.
- Sikre en effektiv drift av kommunale tjenester med fokus på god kvalitet.
- Øke kompetanse og redusere sårbarhet innen de enkelte tjeneste- og forvaltningsområdene.
- Bidra til en kultur som utnytter hverandres fortrinn og styrke.
- Sikre legitimiteten for offentlig tjenesteyting for derigjennom å legge til rette for et levende og aktivt folkestyre.
- Det skal arbeides aktivt for å utvikle samarbeidet til å gjelde på flere tjenesteområder.
- Det skal legges til rette for at tjenester i det interkommunale samarbeidet kan utøves med flere kommuner som vertskommune eller kontorsted.

Meråker kommune samarbeider i Værnesregionen når det gir bedre oppgaveløsning i forhold til å løse oppgavene i egenregi eller i andre samarbeidskonstellasjoner.

Meråker kommune samarbeider med Værnesregionen på følgende områder:

Værnesregionen Barnevernstjeneste
Værnesregionen pedagogisk psykologisk tjeneste PPT
Værnesregionen forvaltningskontor
Værnesregionen legevakt
Værnesregionen distriktsmedisinske senter (DMS)
Værnesregionen frisklivssentral (del av DMS)
Værnesregionen samfunnsmedisinske enhet
Værnesregionen NAV
Værnesregionen IKT og personvernombud
Værnesregionen Innkjøp
Værnesregionen responscenter
Værnesregionane brann og redningstjeneste
Samarbeidsavtale psykologer
Værnesregionen administrativ ressurs AU og Interkommunalt politisk råd
Vannkoordinator fra bilateral avtale med Stjørdal kommune til

Samarbeidsavtalen innen forvaltningskontor ble evaluert i 2024 og evalueringen viste at kostnadene med å delta i samarbeid med Stjørdal kommune ikke står i rimelig forhold til nytten i forhold til målsettingene i avtalen. Det leveres ikke tjenestenivå/kvalitet ihht. avtalen ut fra en nytte/kostnadsvurdering. Kommunestyret vedtok i 2024 å si opp avtalen.

Det er usikkerhet knyttet til framtidig tjenestekvalitet/ tjenestenivå for samarbeidsområdene i VR-samarbeidet i forbindelse med økonomiske utfordringer i vertskommunen Stjørdal. I samarbeidsavtalene på det enkelte område gjelder følgende formulering som gjelder Budsjett under pkt. 9. Plan og Budsjett:

«Det er vertskommunen som har det daglige ansvaret for tjenesteproduksjonen og partene i avtalen er enig om at budsjettvedtaket i vertskommunen vil være førende for samarbeidskommunenes vedtatte budsjett. Evt. avvikende endelig budsjettvedtak i samarbeidskommunen, vil anses som en uenighet mellom partene om inngått avtale og vil kunne medføre oppsigelse av avtalen for denne kommunen.»

5. SITUASJON OG UTFORDRINGSBILDE FOR MERÅKER

Planer er styringsverktøy for utvikling og tiltak i ønsket retning. For å styre i ønsket retning må vi kjenne til dagens situasjon og utfordringsbildet. Det må tas utgangspunkt i kommunen som samfunn og kommunen som tjenesteyter. Dette vil gi et grunnlag for diskusjon for behov av endringer i kommuneplanens samfunnsdel, som og vil gi føringer for prioriteringer i arealdelen og økonomiplan. Situasjonsbilde i Meråker er hentet fra tilgjengelig statistikk og prognoser samt annen informasjon administrasjonen har hatt tilgjengelig.

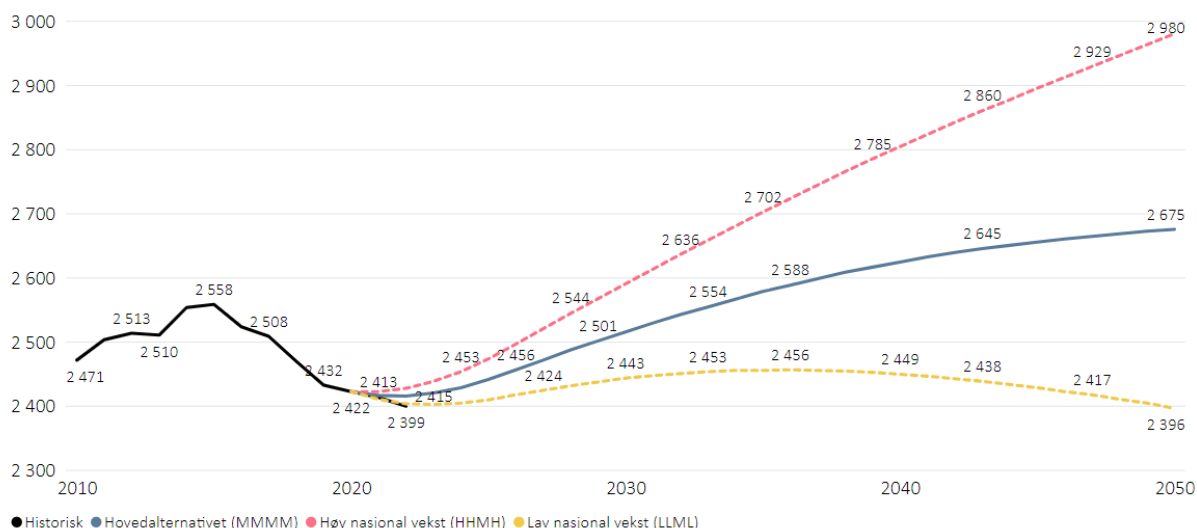
Samfunnstema	Kommunal tjenesteyting, økonomi og beredskap
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Befolknings- og demografiutvikling ➤ Næringsliv ➤ Klima, miljø, natur og arealbruk ➤ Folkehelse ➤ Boligutvikling og boligbehov ➤ Mobilitet og infrastruktur 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Helse og velferd ➤ Oppvekst ➤ Kultur, idrett og friluftsliv ➤ Teknisk infrastruktur ➤ Kommuneøkonomi ➤ Samfunnssikkerhet og beredskap

6. STÅSTEDSANALYSE FOR SAMFUNNSTEMA

6.1. BEFOLKNINGS- OG DEMOGRAFIUTVIKLING

Meråker har de senere år hatt en svak positiv befolkningsvekst. Bakgrunnen til dette er hovedsakelig som følge av mottak av flyktninger. Kommunen har hatt en sterk nedgang i aldersgruppen grunnskolealder, videre framover er det forventet at denne gruppen er forholdsvis stabil. Den største utfordringen framover vil være økningen i gruppen 80 år+.

Utvikling av befolkningen i Meråker, historiske tall og framskriving fra SSB

Antatt demografiutvikling (Trøndelag i tall)

Antall eldre over 80 år.

Antall eldre over 80 år har hatt en økning, og denne økningen vil fortsette videre og forsterkes de kommende årene. Dette har mye å si for kommunens forpliktelser innen helse- og omsorgstjenestene. Økningen i antall eldre handler om at det ble født mange personer i årene etter krigen som nå passerer 80 år. I tillegg er det færre som dør før fylte åtti år sammenlignet med tidligere. Dette skyldes bedre folkehelse og bedre behandling og forebygging av sykdom. (Kilde SSB Kommunefakta).

Fremskrevet antall innbyggere fordelt på aldersgrupper i årene framover:

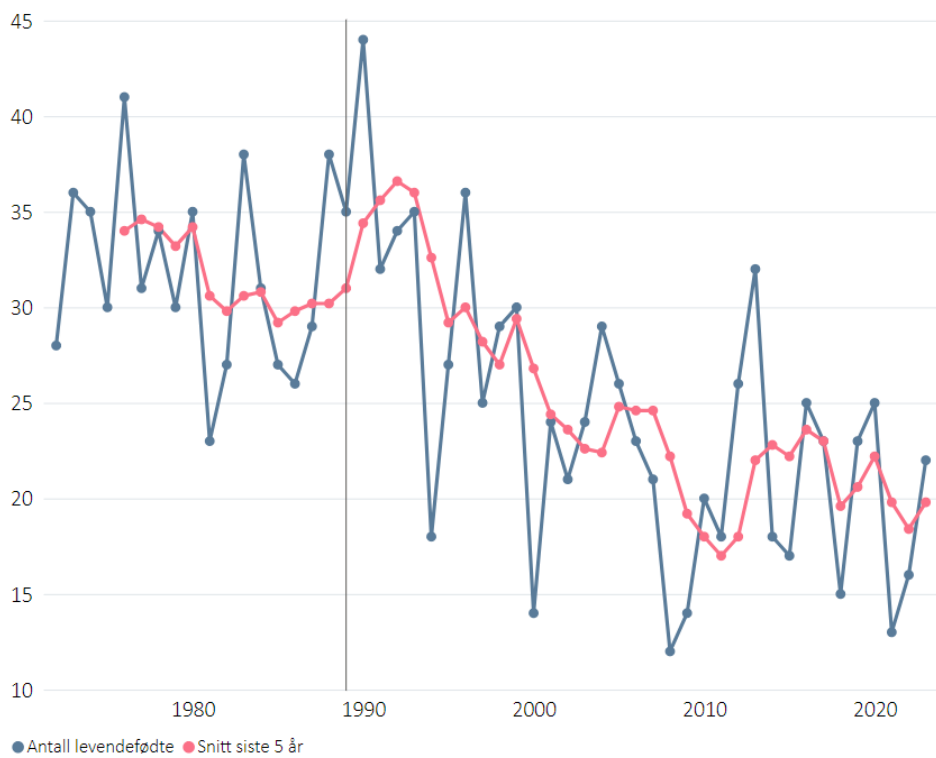
Alders-gruppe	2023	2025	2030	2035	2040	2045	2050
0-5	138	145	131	136	144	140	138
6-15	262	269	263	267	250	267	266
16-66	1454	1469	1481	1453	1426	1399	1359

Alders-gruppe	2023	2025	2027	2029	2031	2033	2035	2040	2045	2050
67-79	402	416	417	424	411	412	419	451	443	442
80-89	117	134	143	172	193	199	217	224	233	257
90+	34	31	29	29	31	36	40	54	74	78
Sum	553	581	589	625	635	647	676	729	750	777

Antall fødte:

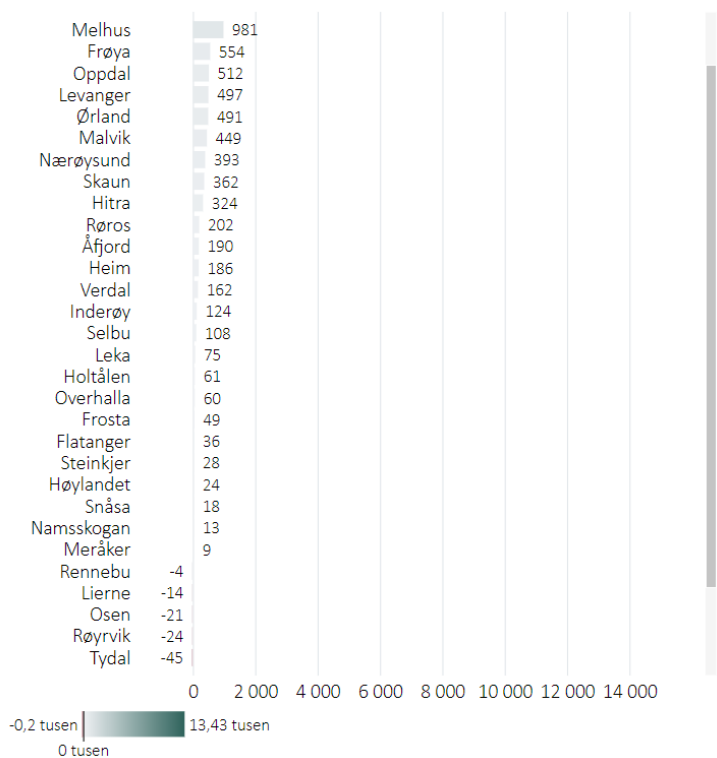
Andelen fødte i Meråker har gått nedover, dette er årsaken til at andelen i grunnskolealder har hatt en sterk nedgang siden 1990-2000 tallet. I 2010 var andelen i alderen 0-5 år 127 personer mot 147 i 2024 (nedgang på 20) og i alderen 6-15 år 311 mot nå 246 (nedgang på 65).

Antall levendefødte i Meråker i perioden 1972-2023

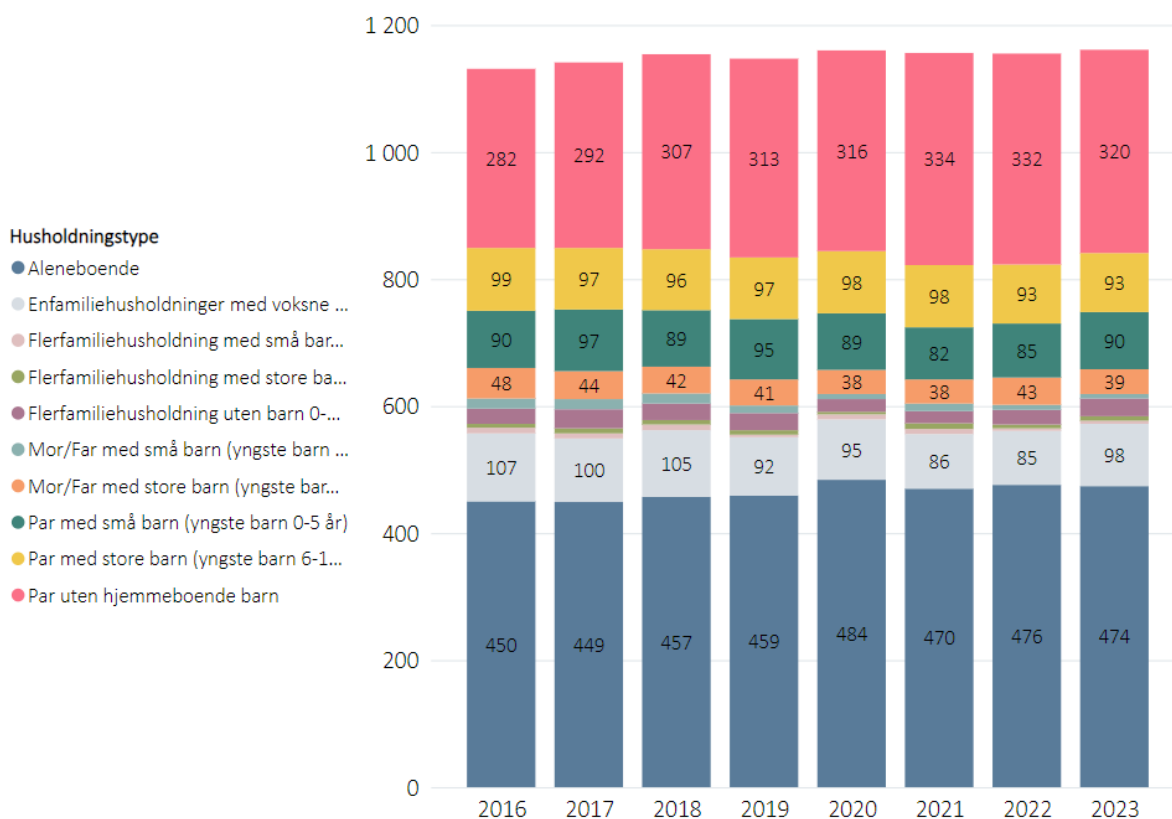

Andel av befolkningen med innvandrerbakgrunn

Nettoflytting til Trøndelag i perioden 2016-2023

Antall husholdninger i Meråker i perioden 2016 - 2023

Befolkningsframskrivingene viser at Meråker har følgende utfordringsbilde:

- Andelen i barnehagealder og grunnskolealder har gått kraftig ned, framover er det anslått forholdsvis stabilt, men dette er avhengig av faktorer som innvandring/arbeidsplasser m.m.
- Andelen i yrkesaktiv alder går ned i årene framover. Dette vil gi mindre tilgang på arbeidskraft i årene som kommer.
- Andelen eldre over 80 år vil øke kraftig. Økningen fram mot år 2050 er anslått til ca. 184 personer, en økning på ca. 120 %.

6.2 NÆRINGSLIV

Meråker kommune har forsøkt forskjellige modeller for å organisere arbeid med næringsutvikling i kommunen. En fellesnevner har vært at ansvaret har vært plassert på få personer, enten i eksternt selskap eller som en del av kommunens administrasjon.

Distriktssenterets rapport «Kommuner som lykkes med næringsutvikling» (Wekre & Jensen, 2020) viser at de distriktskommunene som evner å skape positiv utvikling kjennetegnes av et tett og godt samarbeid mellom politisk og administrativ ledelse og god kommunikasjon med næringsliv og innbyggere; Kommunens ulike roller innen forvaltning, tjenesteproduksjon og entreprenørvirksomhet må ses i sammenheng. Det betyr at alle ansatte i kommunen må arbeide på tvers av tradisjonell bås-tenkning. Distriktssenteret hevder at entreprenør-rollen er den viktigste av kommunens roller, og derfor må prioriteres sterkere i forhold til de tradisjonelle oppgavene (forvaltning og tjenesteproduksjon). Dette innebærer at kommuneorganisasjonen må arbeide utadrettet, ta initiativ og følge opp næringslivet tett.

I oppsummeringen peker rapporten på hvor viktig det er å se helhetlig på næringsutvikling, og knytte det sammen med den generelle samfunnsutviklingen. Næringsarbeid bør være synonymt med utviklingsarbeid.

Meråker kommune arbeider med å gjennomføre en prosess der større deler av kommunen bevisstgjøres på at det er mange som både kan og må bidra for å skape positiv utvikling. Prosessen skal ende opp med en utviklingsplan med handlingsprogram som skal erstatte den eksisterende Strategisk næringsplan fra 2008. Målet er at Utviklingsplanen og handlingsprogrammet skal rulleres, forankres og vedtas politisk hvert 4. år.

Meråker kommune samarbeider med Næringsforeningen i Værnesregionen om saker av interesse både lokalt og regionalt, og kommunen er representert i de fleste fora og møter i NiV/ NiV Meråker – regi. Vi har også en avtale med rådgivningsfirmaet Proneo som tilbyr et kompetansemiljø for spørsmål knyttet til bedriftsutvikling, regionale og nasjonale virkemiddelapparat, støtteordninger og annet.

Det ble gjennomført en spørreundersøkelse rettet mot lokalt næringsliv på nyåret 2024. Tydelige ønsker og anbefalinger kan oppsummeres slik:

- Behov for attraktivt og ferdigregulert næringsareal
- Tettstedutvikling, attraktivt sentrum, styrke og utvikle positive elementer
- Behov for sentrumsnære nye boliger og leiligheter, ferdigregulerte tomter og boligfelt
- Styrking av kommunalt utviklingsapparat
- «Snarest» = tempo i gjennomføringen

Næringslivet peker på attraktivitet både som etableringsarena for bolig og næringsvirksomhet og som et attraktivt sted for oppvekst og fritid. En aktiv og kompetent kommuneorganisasjon i samråd og samskaping med pådrivere i næringsliv og frivillighet ses som nøkkelen til å skape positiv utvikling lokalt.

Landbruket er ei viktig næring for kommunen med tanke på sysselsetting, landskapspleie, reiseliv og beredskap. Andelen sysselsatte i landbruket og antall aktive gårdsbruk går ned i kommunen. Stadig flere gårdbrukere har arbeid utenom gårdsbruket, enten som hel- eller deltidsansatt, eller at de driver annen næringsaktivitet. I 2023 ble det søkt produksjonstilskudd fra 51 foretak, hvor enkelte foretak har flere produksjoner. De aller fleste driver med sau (29) eller storfe (18), men vi finner også noe produksjon av korn, poteter og én stor agurkprodusent i kommunen.

Det er to reinbeitedistrikter Meråker kommune; Essand reinbeitedistrikt (Saanti Sijte) og Feren reinbeitedistrikt (Gasken Laante sijte). Grensa mellom distriktene går i elva Tevla – Stjørdalselva.

Det er et aktivt skogbruk i kommunen, og fjellområdene betyr mye som fôrressurs gjennom utmarksbeite. Ny beitebruksplan for Meråker kommune er nå på høring og vil gi føringer for bruk av utmarksarealene og synliggjøre beitebrukens verdi og muligheter for landbruket.

Bedriften Meråker Kjøtt AS er eksempel på foredlingsindustri i landbruket som gir et betydelig antall arbeidsplasser i kommunen. Det finnes også noen produsenter av lokalmat basert på grønt, bær og kjøtt.

Landbruksplan for Meråker benyttes som et forvaltnings- og styringsverktøy for kommunen som landbruksmyndighet. Tilskuddsmidler fra blant annet statsforvalteren gjør det mulig å gjennomføre ulike prosjekter for landbruket i kommunen.

Fjellandbruksprosjektet pågår nå som det syvende i rekken hvor formålet har vært å styrke kunnskapsgrunnlaget. Det har bidratt til å øke aktiviteten og styrke fagkompetansen i Meråkerlandbruket. Landbruksforvaltningen i Meråker samarbeider tett med faglaga og øvrige sektorer i kommunen. Enkelte fagressurser deles med Størdal kommune.

Meråker kommune er et reiselivsmål som er godt kjent som ski-bygda og fjellbygda. Det er bygd og bygges et betydelig antall fritidsboliger i Meråker og antallet overstiger nå antallet boliger i kommunen. Denne aktiviteten er, og har vært, viktig for lokale entreprenører og andre aktører i BA-bransjen. Meråker videregående skole er en stor aktør som er viktig for å opprettholde tilbudet av langrennsløyper og rekruttering til idretten. Meråker alpinsenter er godt kjent som reisemål, Rypetoppen klatrepark i Teveldalen det samme, Rypetoppen trekker også en stor andel besøkende fra Sverige og bidrar sammen med de andre reiselivsaktørene til positiv omdømmebygging for Meråker.

Teveltunet og Kirkebyfjellet konferansesenter er kommunens største aktører innen konferansevirksomhet, men kommunen har totalt sett begrenset bevertnings- og overnattingskapasitet. ~~Dette merkes godt ved større arrangementer der aktørene må til Storlien, Stjørdal eller lenger for å overnatte.~~ Kommunen har også et mangfold av andre mindre bedrifter rettet mot reiseliv; hundekjøring, hesteridning, kafedrift, besøksgård(er) og nå også en revitalisert campingplass med kro ved E14.

Reiselivsbedriftene er i hovedsak sesongbaserte og har en utfordring i å skape stabile og attraktive helårsarbeidsplasser.

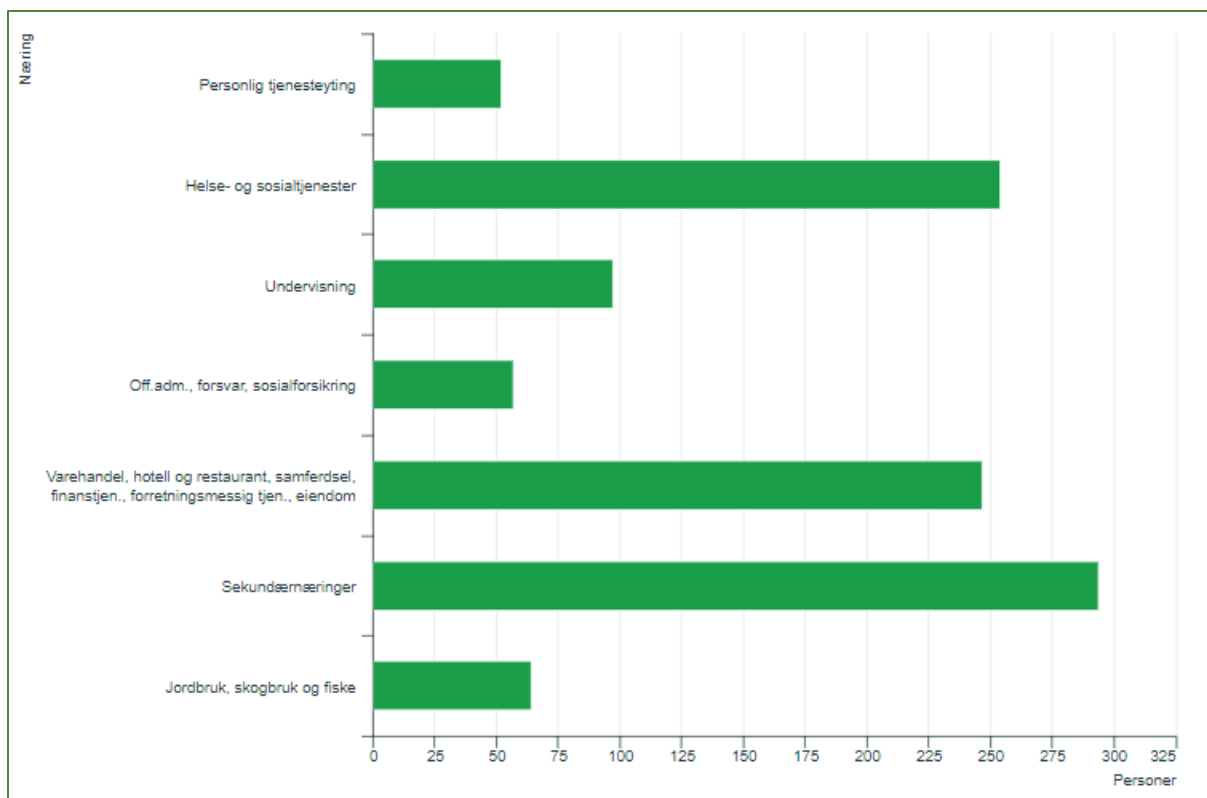
Meråker har mange tilgjengelige utbyggingsområder for fritidsbebyggelse, men mangler ferdig regulerte og klargjorte sentrumsnære boligtomter. Kommunen mangler også ferdig regulerte og klargjorte attraktive næringsarealer, dersom vi ser bort fra Meråker Næringspark AS (MN AS). MN AS er i stor grad båndlagt av eksisterende og planlagt framtidig virksomhet.

Det er satt av et stort areal for næring på Skomakermoen i kommuneplanens arealdel (KPA), men bedrifter signaliserer at det er mer aktuelt med lokalisering lenger vest i kommunen, nærmere større befolkningssentra som Stjørdal og Trondheim. Gjennom pågående rullering av KPA vil det være mulig å tilrettelegge for framtidige sentrumsnære boliger og øke kapasiteten på attraktive næringsarealer. Slik arealbruk vil kunne redusere bilbruk og ressurser til kommunal infrastruktur og helsetjenester gjennom kortere avstander mellom boliger, barnehager, skoler, handel, idrettsanlegg, og de fleste arbeidsplassene i kommunen.

En utfordring er at mye av det aktuelle arealet, som ikke allerede er bebygget, er i bruk som/ registrert som landbruksareal eller myr.

Dersom kommunen kan bidra til mer boligbygging sentrumsnært vil også mulighetene for å forme et mer attraktivt sentrum øke.

Diagrammet under viser fordelingen av sysselsatte personer i Meråker i forskjellige bransjer.

Sysselsetting i Meråker fordelt på næringer 2020 (siste tilgjengelige fra SSB kommunefakta)

Kommunebarometeret til NHO for 2023 rangerer Meråker kommune som nr. 281 av totalt 356 norske kommuner, på plass nr. 295 når det gjelder arbeidsmarkedet, og på plass nr. 300 under tema «næringsliv». Barometeret er bygd opp med offentlig tilgjengelige data, i hovedsak fra Statistisk sentralbyrå (SSB).

Vekstkraften i privat næringsliv reflekteres gjennom indikatorer for verdiskaping, nyetableringer og sysselsetting. Sterk privat kjøpekraft er også ei positiv drivkraft for næringslivet. Kommuner som rangeres høyt på kommunebarometeret har gjerne høy yrkesdeltagelse, høy andel private jobber, en ung og kompetent arbeidsstyrke, høy næringsvariasjon og god kommuneøkonomi.

Meråker rangeres relativt høyt (127 av 356) på næringsvariasjon (varierte næringsliv med mange bedrifter og jevn sysselsetting innen forskjellige bransjer og kategorier), Meråker har også grei kommuneøkonomi med god likviditet. På minussida har Meråker (svært) lav sysselsettingsandel (48,8% av befolkningen i aldersgruppa 20-66 år) og nesten landets høyeste andel uføre (18,3% av befolkningen i alderen 18-67 år). Den lave sysselsettingsandelen og høye andelen uførepensjonister i arbeidsfør alder er en stor utfordring når det viser seg at registrerte arbeidssøkere kun er på 1,2 % samtidig som offentlige og private arbeidsgivere lokalt etterspør arbeidskraft. Meråker kommune har nesten Norges laveste gjennomsnittlige inntektsnivå (plass nr. 332).

Høy deltakelse i arbeidslivet er ei viktig drivkraft for vekst og verdiskaping. Når en stor andel av den yrkesaktive befolkningen mottar permanente stønader som uføretrygd, vil dette indikere lav ressursutnyttelse. Høy utveksling av arbeidskraft på tvers av kommunegrenser indikerer fleksible arbeidsmarkeder.

Meråker er en del av en større arbeidsmarkedsregion som vi ser av tallene for ut- og innpendling til kommunen.

I likhet med mange andre kommuner sliter både det offentlige tjenestetilbudet og privat næringsliv med å rekruttere kompetent arbeidskraft. Til tross for at en meget høy andel i arbeidsfør alder utenfor arbeidslivet, har kommunen svært lav registrert arbeidsledighet.

Kompetanse, både i form av faglærte og høyere utdanning, er viktige faktorer for kvaliteten i det kommunale tjenestetilbudet og for næringslivets konkurranseevne. Meråker er rangert på plass nr. 269 av 356 kommuner.

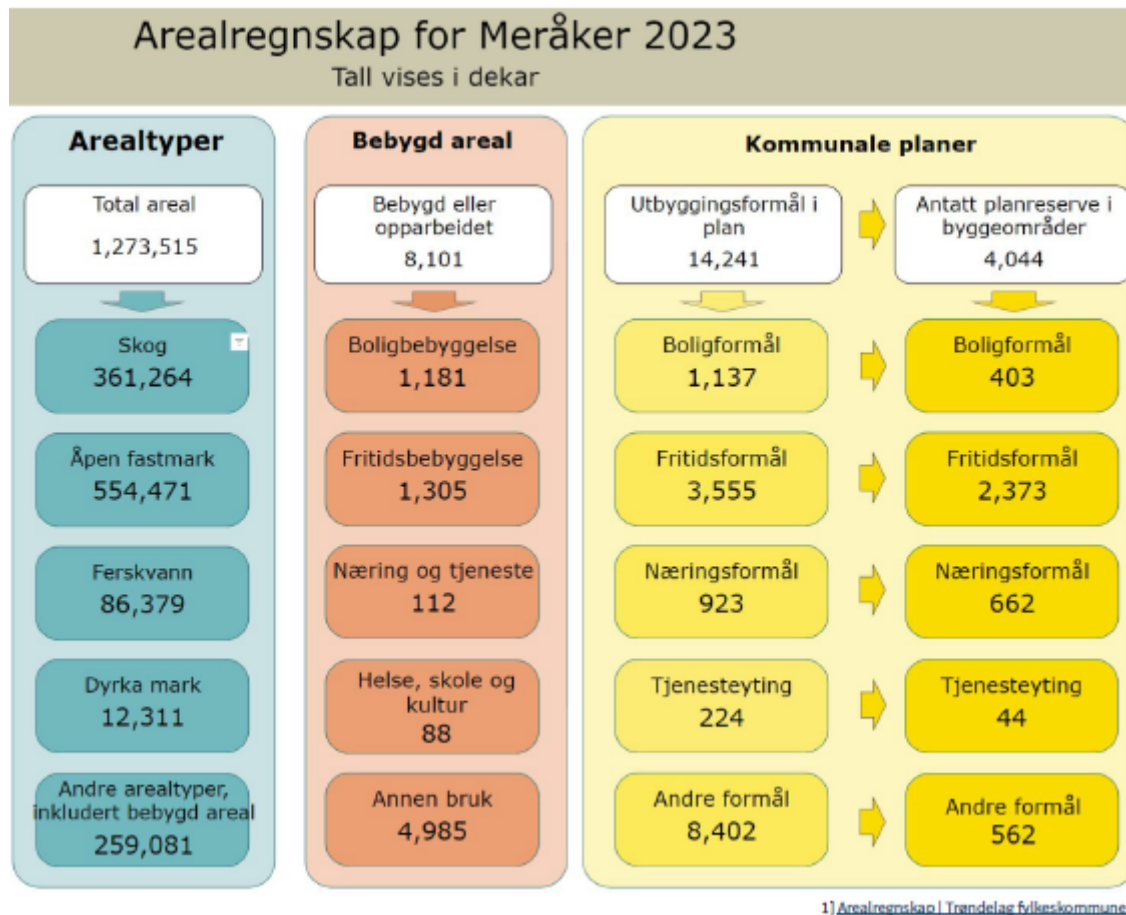
NHOs barometer måler utdanningsnivå i forhold til *sysse/satte*. Meråker har 5,1 % sysselsatte etter arbeidssted som har utdanning på universitets- eller høyskolenivå over 4 år. 22,5% har bestått fagprøve som høyeste utdanningsnivå. Og 1,8% har 1-4 års høyere utdanning innen naturvitenskaplige, håndverks- og tekniske fag i prosent av alle sysselsatte i kommunen.

Utdanning og helse har en sterk sammenheng da høyt utdannede har gjennomgående bedre helse enn lavt utdannede. Meråker befolkning har lavt utdanningsnivå.

6.3. KLIMA, MILJØ, NATUR OG AREALBRUK

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027, mener at en arealstrategi i samfunnsdelen er viktig for å klargjøre kommunestyrets langsiktige arealpolitikk. Når arealstrategien i legges til grunn for revisjon av KPA, bidrar dette til at areal- og samfunnsutvikling ses i sammenheng.

I de nasjonale forventningene til den kommunale planleggingen pekes det på at kommunene bør utarbeide arealregnskap over eksisterende og planlagt arealbruk blant annet for å ta stilling til om planlagte arealer skal tas ut. Figuren under viser arealregnskap for Meråker. Regnskapet er ut fra gjeldende KPA og vedtatte reguleringsplaner, kilde Bærekrafts rapport Meråker, Trøndelag fylkeskommune.

Oversikten viser at i henhold til gjeldende arealplaner er det fritidsformål og andre formål som utgjør hovedtyngden av arealbruken til byggeformål i kommuneplanen. For andre formål utgjør veier, bane og idrettsanlegg hovedformålene.

Meråker kommune forvalter store LNFR områder (landbruk-, natur-, friluft- og reindriftsområder) som ikke er satt av til byggeformål. I Meråker er det 5 naturreservatområder og 1 nasjonalpark, som til sammen utgjør ca. 21 % av kommunens areal.

I de nasjonale forventningene forventes det at kommunene i sin planlegging legger til rette for mer kombakte byer, tettsteder og grender. Dette for å redusere transportbehovet og for å utnytte arealer og infrastruktur mer effektivt. Mye av de ubebygde arealene i og rundt sentrum av Meråker er dyrkajord, hensynsoner eller arealer som er utfordrende ut fra ulike naturforhold eller beliggenhet (naturfare, E14, Stjørdalselva). Dette gjør at det ikke er enkelt å finne gode løsninger, så god

planlegging, smarte løsninger og fortetting der det er hensiktsmessig vil bli viktig framover.

I energiforbruket på elektrisk kraft ligger både for husholdninger og kommunale formålsbygg over snittet i fylket. For framtidige tiltak vil energieffektivisering være en viktig faktor som må ivaretas. Å satse på gode gang- og sykkelvegforbindelser der det kan erstatte mye av bilkjøringen vil og bidra positivt til energiregnskapet.

Meråker har en Energi- og klimaplan fra 2010 og et energiregnskap fra 2020. I forbindelse med prosjekt på kommunale formålsbygg for tilstand, vedlikeholdsplan og energioptimalisering vil det utarbeides en ny klima- og energiplan. Dette vil gi kommunen bedre beslutningsgrunnlag på de kommunale formålsbyggene. Arbeidet vi og forhåpentlig gi synergieffekter ovenfor næringsliv og husholdninger.

6.4. FOLKEHELSE OG OPPVEKST OG LEVEKÅRSFORHOLD

Forskrift om oversikt over folkehelsen legger føringer for folkehelseoversikten i kommunen. Forskriften er hjemlet i Folkehelseloven og Smittevernloven. Ifølge forskriften plikter kommunen å ha en løpende oversikt over folkehelsen, og det skal utarbeides et oversiktsdokument hvert fjerde år. I praksis løses dette ved at mange kommuner utarbeider en folkehelseoversikt som revideres hvert år.

Folkehelseinstituttet (FHI) utarbeider Folkehelseprofil/barometer og Oppvekstprofil/barometer. FOR Meråker 2024 er disse hentet ut fra FHI og satt inn under.

Barometrene angir kommunens status med følgende markeringer:

- Kommunen ligger signifikant bedre an enn landet som helhet
- Kommunen ligger signifikant dårligere an enn landet som helhet
- Kommunen er ikke signifikant forskjellig fra landet som helhet
- Kommunen er signifikant forskjellig fra landet som helhet
- Ikke testet for statistisk signifikans
- Verdien for fylket (ikke testet for statistisk signifikans)
- Verdien for landet som helhet
- Variasjonen mellom kommunene i fylket
- De ti beste kommunene i landet

Tema	Indikator (klikkbare indikatornavn)	Kommune	Fylke	Norge	Enhet (*)	Folkehelsebarometer for Meråker
Befolkning	1 Andel barn, 0-17 år	18,1	20,0	20,3	prosent	
	2 Andel unge eldre, 65-79 år	19,3	14,2	13,9	prosent	
	3 Andel over 80 år	6,2	4,6	4,5	prosent	
	4 Andel 80 år+, framskrevet til 2050	12,5	10,3	10,4	prosent	
	5 Personer som bor alene, 75 år +	48,5	41,4	42,0	prosent	
	6 Befolkningsvekst	1,1	0,92	1,2	prosent	
Oppvekst og levekår	7 VGS eller høyere utdanning, 30-39 år	65	83	81	prosent	
	8 Vedvarende lavinntekt, alle aldre	11,8	8,9	9,8	prosent	
	9 Inntektsulikhet, P90/P10	2,4	2,6	2,8	-	
	10 Leier bolig, 45 år +	12,5	12,2	12,4	prosent	
	11 Bor trangt, 0-17 år	18	16	18	prosent	
	12 Gjeld større enn 3 ganger inntekt	9,1	21,1	20,8	prosent	
	13 Unge som står utenfor, 15-29 år	11,7	9,1	9,5	prosent (a,k)	
	14 Stønad til livsopphold, 20-66 år	25,3	17,9	17,4	prosent (a,k)	
	15 Laveste mestringsnivå i lesing, 5. tr.	27	25	24	prosent (k)	
	16 Gjennomføring i vdg. opplæring	72	79	80	prosent (k)	
	17 Høy tilfredshet, Ungdata 2021	51	48	49	prosent (a,k)	
Miljø, steder og ulykker	18 Valgdeltakelse	63,6	64,5	62,4	prosent	
	19 Drikkevann, hygienisk og stabilt	100,0	94,2	93,4	prosent	
	20 Luftforurensning, eksponert (ny def.)	0	7,5	46	prosent	
	21 Trygt i nærmiljøet, Ungdata 2021	87	86	85	prosent (a,k)	
	22 Med i fritidsorganisasjon, Ungd. 2021	74	62	60	prosent (a,k)	
Helse- relatert atferd	23 Trener sjeldnere enn ukentlig, 17 år	20	24	28	prosent (k)	
	24 Skjermtid over 4 timer, Ungd. 2021	50	49	49	prosent (a,k)	
	25 Røyking, kvinner	-	1,5	2,4	prosent (a)	
Helsestilstand	26 Forventet levealder, menn	78,9	80,7	80,3	år	
	27 Forventet levealder, kvinner	83,6	84,2	84,0	år	
	28 Utd.forskjeller i forventet levealder	-	4,9	5,1	år	
	29 Overvekt og fedme, 17 år	30	23	22	prosent (k)	
	30 Psykiske sympt./lidelser, 0-74 år	149	173	168	per 1000 (a,k)	
	31 Muskel og skjelett, 0-74 år	330	326	313	per 1000 (a,k)	
	32 Hjerte- og karsykdom	18,1	16,4	17,2	per 1000 (a,k)	
	33 Tykk- og endetarmskreft, nye tilfeller	61	85	84	per 100 000 (a,k)	
	34 Vaksinasjonsdekning, influensa, 65 år+	46,1	63,0	62,3	prosent	

Folkehelsebarometeret trekker fram følgende punkter for Meråker:

- Andelen unge eldre (65-79 år) i kommunen er høyere enn i landet som helhet.
- I aldersgruppen 75 år og eldre er andelen som bor alene høyere enn i landet som helhet.
- Andelen som bor i husholdninger med vedvarende lav inntekt, er høyere enn i landet som helhet.
- Andelen som bor i husholdninger med høy gjeld, er lavere enn i landet som helhet. Høy gjeld vil si en gjeld tre ganger høyere enn samlet husholdningsinntekt.
- Andelen ungdomsskoleelever som opplever at det er trygt å ferdes i nærområdet på kveldstid, er ikke signifikant forskjellig fra landsnivået.
- Andelen 17-åringer som oppgir at de trener sjeldnere enn ukentlig er ikke signifikant forskjellig fra landsnivået, vurdert etter resultater fra nettbasert sesjon 1 for gutter og jenter.

Tema	Indikator (klikkbare indikatornavn)	Kommune	Fylke	Norge	Enhet (*)	Oppvekstbarometer for Meråker
Befolkning	1 Andel barn, 0-17 år	18,5	20,1	20,4	prosent	
	2 Innvand. og norskf. med innv.foreldre	14,4	13,7	19,8	prosent	
Livet	3 Barn i fam. m/vedvarende lav inntekt	16	9,2	12	prosent	
	4 Barn i familier som mottar sosialhjelp	13	5,7	5,7	prosent	
	5 Bor trangt, 0-17 år	17	16	18	prosent	
	6 Barn av enslige forsørgere	16,0	14,9	14,7	prosent	
	7 Barn med barnevernstiltak, 0-17 år	9,4	4,4	3,9	prosent	
	8 Unge som står utenfor, 15-24 år	9,6	7,1	7,4	prosent (a,k)	
Barnehage og skole	9 Bemanning i barnehage, oppfylt	44	92	92	prosent	
	10 Laveste mestringsnivå i lesing, 5. tr.	36	25	23	prosent (k)	
	11 Laveste mestringsnivå i regning, 5. tr.	35	25	24	prosent (k)	
	12 Trives på skolen, 7. trinn	83	84	86	prosent (k)	
	13 Mobbes på skolen, 7. trinn	-	7,3	7	prosent (k)	
	14 Gjennomsnittlig grunnskolepoeng	44,8	42,8	43,3	poeng (k)	
Fritid og nærmiljø	15 Gjennomføring i vdg. opplæring	69	79	79	prosent (k)	
	16 Fornøyd med lokalmiljøet, 2021	55	68	68	prosent (a,k)	
	17 Fornøyd med treffsteder, 2021	13	48	46	prosent (a,k)	
	18 Med i fritidsorganisasjon, 2021	74	62	60	prosent (a,k)	
	19 Ensomhet, 2021	22	24	25	prosent (a,k)	
	20 Regelbrudd, Ungd. 2021	6	9	8,6	prosent (a,k)	
Helse og helseutford	21 Skjermtid over 4 timer, 2021	50	49	49	prosent (a,k)	
	22 Fornøyd med helse, 2021	69	68	68	prosent (a,k)	
	23 Høy tilfredshet med livet, Ungd. 2021	51	48	49	prosent (a,k)	
	24 Psykiske plager, 2021	19	18	17	prosent (a,k)	
	25 Psykiske sympt./lidelser, 15-24 år	125	178	166	per 1000 (a,k)	
	26 Søvnp problemer, 2021	24	31	31	prosent (a,k)	
	27 Trener sjeldnere enn ukentlig, 17 år	21	25	27	prosent (k)	
	28 Overvekt og fedme, 17 år	25	23	22	prosent (k)	
	29 Reseptfrie smertest. ukentlig, 2021	22	17	16	prosent (a,k)	
	30 Alkohol, har vært beruset, 2021	20	16	13	prosent (a,k)	

Oppvekstbarometeret trekker fram følgende punkter for Meråker:

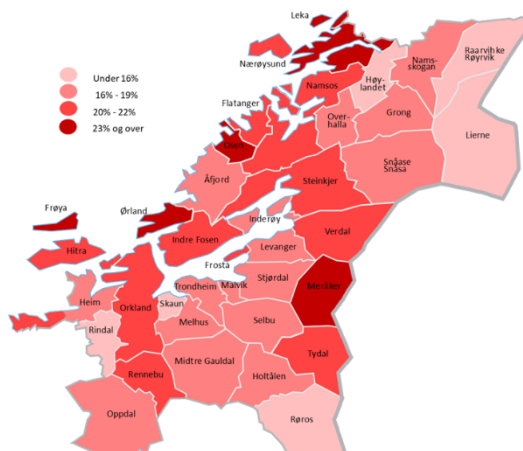
- Andelen barn (0-17 år) i kommunen per 1.1.2023 som er innvandret eller norskfødt med innvandrerforeldre, er lavere enn i landet som helhet. Andel og antall barn som innvandrer har fortsatt å øke i de fleste kommuner i 2023, som følge av krigen i Ukraina. Om lag en tredjedel av flyktingene som har kommet til Norge fra Ukraina er barn og unge.
- Andelen barn som bor i husholdninger med vedvarende lav inntekt, er høyere enn i landet som helhet.
- I kommunen er andelen unge (15-24 år) som står utenfor ikke signifikant forskjellig fra landsnivået. Unge som står utenfor utdanning, jobb og opptrening er ofte relasjonelt sårbare og økonomisk utsatt. De har gjerne behov for voksne som ser dem.
- Andelen ungdomsskoleelever som oppgir at de har høy tilfredshet med livet, er ikke signifikant forskjellig fra landsnivået. Andelen inkluderer de som svarer 8 eller høyere på en skala fra 0-10 der 0 er det verst mulige livet de kan tenke seg og 10 det best mulige. Tallene er hentet fra Ungdata-undersøkelsen.

Utenfor arbeid og utdanning (tall fra 2022)

54 179 personer i Trøndelag

18,6% av befolkningen

	Kun trygd (ikke afp. arbeid, utdanning, alderspensjon eller selvstendig næringsdrivende)	Verken trygd eller aktivitet (ikke afp. arbeid, utdanning, alderspensjon eller selvstendig næringsdrivende)	Antall i utenforskap	Andel i utenforskap
5032 Selbu	298	91	389	16 %
5033 Tydal	64	22	86	21 %
5034 Meråker	268	97	365	27 %
5035 Stjørdal	1986	783	2769	19 %
5036 Frosta	242	91	333	22 %

©NAV

Figur hentet fra NAV Værnes, 2024

Anbefalte satsningsområder fra oversiktsdokumentet folkehelse Meråker som er under revidering nå i 2024:

Forebygge utenforskap og frafall fra skole og arbeidsliv

Andelen som gjennomfører VGS etter fem-seks år er i Meråker betydelig lavere enn i Trøndelag for øvrig (69% i Meråker sammenliknet med 78% i Trøndelag). I tillegg viser tall fra NAV at utenforskap hos unge mennesker mellom 20-29 år er på 25% i kommunen. Av disse er det anslått at ca. halvparten ikke har ytelser fra NAV eller andre behandlingsopplegg.

Andel mennesker på uføretrygd ligger også høyere i kommunen (18,7%) enn i fylket (11%). Andelen ungdom som angir at de er plaget av ensomhet har vært stabilt de siste årene, og ligger på 22%. Dette er noe over snittet i fylket, men under snittet på landsbasis.

Styrke fysisk og psykisk helse i befolkningen

Psykisk helse: Andel ungdomsskoleelever som angir at de er "mye plaget" av psykiske vansker er økende i kommunen. Før pandemien anga 12% av ungdom at de var "mye plaget" mot 19% i 2022.

Andelen ungdom som er fornøyd med lokalmiljøet i Meråker ligger på rundt 50%, og 75% deltar i organiserte fritidsaktiviteter. Det går derimot igjen at ungdom ønsker treffsteder som ikke er en del av organisert aktivitet, altså fritidsklubb.

Fysisk helse: Andelen voksne med overvekt og fedme er økende både i Meråker kommune og fylke forøvrig, og 55,9% av voksne kvinner og 72,6% av voksne menn har overvekt eller fedme.

Både fysiske og psykiske helseplager vil bidra til frafall i skole og arbeidsliv. Samtidig vet man at det å delta i skole og arbeidsliv er svært viktig for god psykisk helse.

Satsnings på fysisk og psykisk helse er også svært viktig i forebygging av demenssykdom. Det er anslått at så mye som 40% av demenstilfeller kunne vært unngått om man hadde forebygget faktorer som høyt blodtrykk, fedme og diabetes.

Legge til rette for en aldrende befolkning

Andelen unge elder (65-79 år) er høyere i Meråker enn i landet som helhet, samt at andelene mennesker over 80 år er høyere i kommunen enn i landet. I tillegg viser prognoser at andelen eldre i kommunen vil fortsette å øke i årene fremover. Økt antall eldre i kommunen vil bety økt hjelpebehov fra helse- og omsorgstjenestene. Spesielt vil demens utgjøre en større belastning for helse- og omsorgstjenesten. Det er også viktig å merke seg at andel yngre demente også øker, og vil ofte ha et annet hjelpebehov enn eldre med demens.

Flere eldre rapporterer også om redusert livskvalitet, delvis grunnet sykdom, men også grunnet ensomhet, nedstemthet og tap av mestring. Sosial støtte og sosial deltakelse er viktig for god livskvalitet. Disse faktorene kan fremmes ved offentlige møteplasser, grønt områder for rekreasjon, gode arenaer for aktivitet og kulturelle arrangementer.

6.5. BOLIGUTVIKLING OG BOLIGBEHOV

Boligoversikt typer bolig i Meråker, kilde SSB:

	Boliger (beboede og ubeboede)
	2024
	K-5034 Meråker
Enebolig	1 158
Tomannsbolig	99
Rekkehus, kjedehus og andre småhus	96
Boligblokk	18
Bygning for bofellesskap	30
Andre bygningstyper	60

Befolkningen i Meråker bor hovedsakelig i eneboliger. Fra 1990 ble nye boformer i form av rekkehus, kjedehus og andre småhus tatt i bruk og 80% av disse ble bygd etter 1990. Det er mange enslige personer (ca. 43 %) som bor alene, noe boligmarkedet ikke har tilpasset seg ved for eksempel utbygging av andelen av små boenheter.

Det er begrenset med sentrumsnære tilrettelagte boliger til leie eller kjøp i Meråker. Å bo sentrumsnært er noe som kan gjøre opp for det begrensede kollektivtilbudet i resten av kommunen. Slike boliger kan med fordel organiseres som boligstiftelser eller borettslag. Dette må tas stilling til i rulleringen av kommuneplanens arealdel og når det skal utarbeides reguleringsplaner og eventuelt i forbindelse med utbyggingsavtaler med private utbyggere. Det bør stimuleres til etablering av borettslagsleiligheter og

lignende innskuddsbaserte boliger ved tilrettelegging av nye boligområder. Dette kan gi flere muligheten til å eie egen eller flytte til en mer egnet bolig. Vanskeligstilte vil også få større mulighet til å eie en rimelig bolig. Ved etablering av nye boligfelt bør dette tas hensyn til og sette av arealer til det formålet.

Unge førstegangskjøpere har vanskeligheter med å komme seg inn på boligmarkedet, blant annet på grunn av skyhøye boligpriser og at finansnæringen har redusert handlingsrom. Ungdommen er fremtiden for Meråker og å legge til rette for at de skal se for seg et liv her er en god investering. Å kunne eie sin egen bolig sikrer ikke kun egen kapitaloppbygging, men også et insentiv til å bli boende i Meråker. Boligen knytter en til omgivelsene.

Fremtidig boligbehov er vurdert utfra dagens utfordringer og ulike framskrivninger som gjelder for Meråker kommune. Mens vi kan stipulere behovet for mange av gruppene er det likevel en gruppe som det blir utfordrende å estimere for og det er flyktninger. Det vurderes at fremtidig behov for boliger til flyktninger kan ivaretas i eksisterende utleieordninger og kommunale boliger. En del av behovet kan dekkes gjennom tilvisningsavtaler.

Type boliger	Definisjon	Antall
Kommunale utleieboliger	Integrerte boliger i ordinære bomiljøer som eneboliger, boliger i borettslag og lignende. 5 er tilgjengelige for rullestolbrukere	28
Fremleide boliger	Boliger hvor kommunen står som leietaker. 2 av disse boligene er bokollektiv	22
Omsorgsboliger uten bemanning	Samlokaliserte boliger uten fast tilknyttet personell hele døgnet.	12
Omsorgsboliger med bemanning	Samlokaliserte boliger med fast tilknyttet personell hele døgnet.	9
Institusjoner	Sykehjem som er tilrettelagt for heldøgns pleie og omsorg, samt behandling (eks. rehabilitering, palliasjon og korttid). 30 i bruk	40

I 2030 blir det flere eldre enn barn og det er viktig å skape en god tilværelse for de mange eldre som kan og vil bo hjemme lenge etter de har gått ut i pensjonstilværelse. Antall eldre over 80 år forventes å øke gradvis fra 117 personer i 2023 til 199 personer i 2033. Det betyr en økning på 82 personer. Det betyr at Meråker kommune vil ha behov for mellom 40 og 50 institusjonsplasser i 2030. Kommunen har i dag 26 institusjonsplasser. Demenskartet viser at antall personer med demens forventes å stige fra rundt 70 i dag til 87 i 2030. Det betyr et økt behov for omsorgsboliger med heldøgnsbemanning i 2030.

Variasjon i boligsammensetningen og et bredere boligtilbud kan bidra til å gjøre Meråker mer attraktivt, til et bedre sted å bo og der det er også enklere å flytte til. Et godt boligtilbud vil også være avgjørende for at folk og bedrifter kan etablere seg og bli værende i Meråker.

Kommunen skal bidra til boligutvikling gjennom å legge til rette for utvikling av tomter og utbygging for å møte behov. Det er viktig at utviklingen i boligmarkedet samsvarer med innbyggernes behov. Kommunen står overfor utfordringer med innbyggere som har ulike boligbehov og der noen bor i «feil» eller uegnet bolig.

I løpet av de neste åtte årene vil eldrebølgen begynne å slå inn for fullt, og det vil skje gradvis. Dette kan medføre et ytterligere behov for utbygging av flere eldreboliger og tilrettelegging av allerede eksisterende boligmasse. Dette vil skape behov for flere omsorgsboliger, sykehjemsplasser og helsetjenester. Dette vil også skape behov for flere tjenester i kommunen og vil kunne påvirke barnehage- og skolesystemet i kommunen. Det er planmessig avklart at det kan igangsettes boligbygging på minst 73 tomter i sentrumsnære områder og totalt 113 tomter.

6.6. MOBILITET OG INFRASTRUKTUR

E14 har i mange år vært diskutert med bakgrunn i standard, trafikksikkerhet og beredskap. Ut fra nåværende NTP ser det ut til at E14 vil bli prioritert for opprusting de kommende årene. Det er viktig at kommunen er framoverlent ovenfor utbygger i arbeidet med deres planer, dette både med gang- og sykkelveier men også andre synergieffekter gjennom byggeperioden.

Kollektivtilbudet i Meråker er begrenset og er en utfordring med tanke på å planlegge for redusert bilbruk.

Arbeid med hovedplan for kommunale veier er i gang. Denne vil danne et godt grunnlag for videre arbeid med prioritering av trafikksikkerhetstiltak, opprustings- og vedlikeholdsoppgaver framover.

Vann og avløp er viktig både ovenfor folkehelse og miljø. Nytt renseanlegg er en stor investering som er på trappene i nær framtid.

7. STÅSTEDSANALYSE FOR KOMMUNENS TJENESTEOMRÅDER

7.1 HELSE OG VELFERD

Meråker kommune har den samme utfordringen som mange andre kommuner innenfor helse og omsorg. Den største utfordringen i årene framover vil være en markant økning i andelen eldre, samtidig som vi vil mangle både tilgang på helsepersonell og kompetanse. Dette innebærer at kommunen og tjenestene må rigge seg ut fra at det vil være stadig større manko på helsepersonell, og da særlig de mer spesialiserte profesjonene som sykepleiere og leger. Det vil være nødvendig

å etablere robuste tjenester med større fagmiljøer, for å utnytte arbeidskraften best mulig og sørge for at den spesialiserte fagkompetansen kommer flest mulig innbyggere til gode.

For å avlaste helsepersonell i det videre, er et viktig element å ta i bruk velferdsteknologi. Meråker kommune gjør allerede dette, men dette vil være et viktig område framover som må prioriteres både hva gjelder kompetanse og ressurser.

Det vil være en økning i antallet som har behov for helse- og omsorgstjenester fra kommunen. Det er i den forbindelse av stor betydning at flest mulig kan bo hjemme lengst mulig. Dette vil forde at tjenestene endrer seg i takt med behovet. Det innebærer både behov for mer spesialisert kompetanse og andre arbeidsplaner/turnuser. Når det gjelder spesialisert kompetanse, vil det være nødvendig at flere helsetjenester kan gis hjemme, og det gir behov for eksempelvis mer avansert klinisk sykepleie. Det vil også forde at flere innbyggere får hjemmetjenester på kveld og natt, noe som medfører at det er behov for flere ansatte på arbeid på disse tidspunktene. For å utvikle og beholde spesialisert fagkompetanse, er det nødvendig å skape stødige fagmiljøer. Dette fordrer at tjenestene har en viss størrelse. Det å være alene eller to med en kompetanse, er sårbar. Meråker kommune må rigge hjemmebasert omsorg slik at de kan ta mer avansert pleie i hjemmene. Her må vi snu en innarbeidet praksis da alle ikke kan tilbys en sykehjemsplass dersom de kan få pleie i eget hjem.

Det er videre viktig å sikre stabilitet ved legekantoret. Stabile leger fører til stabile tjenester over tid, og bedre helseoppfølging for hele befolkningen. Det å ta inn en turnuslege i tillegg til de tre fastlegehjemlene vi i dag har vil sikre at tjenesten blir mindre sårbar.

Kommunen har også hatt en stor pågang ved fysikalsk avdeling. Kommunen har mange eldre, mange uføre og mange med behov for rehabilitering/opptrening og oppfølging. Tjenesten har hatt en markant økning det siste halve året. Dette er en viktig avdeling for å sikre gode helsetjenester til kommunens innbyggere, og for å få mennesker raskt tilbake i jobb dersom de er i yrkesaktiv alder.

Helsestasjon og skolehelsetjenesten er en viktig aktør i arbeidet rundt barn og unge. Der er ofte førsteinstans når barn har utfordringer eller sliter i hverdagen. Å sikre en god tjeneste er viktig i det forebyggende arbeidet med barn og unge og deres familier. I tillegg ligger det mange lovpålagte kontroller som skal gjennomføres for å sikre helseoppfølgingen til barn (vaksinasjonsprogram, opplæring, utredninger m.m.).

Psykisk helse og rus. Meråker kommune har en økt andel som trenger hjelp innenfor disse områdene. Kommunen har en stor andel uføre, en stor andel med ungt utenforskap hvor psykisk uhelse er en del av årsaksbildet. Dette fører til et behov hvor man trenger hjelp og bistand fra psykisk helsevern. Nasjonalt er dette et satsningsområde, og Meråker kommune har de samme utfordringene som resten av landet med økt behov innenfor denne tjenesten.

Det at andelen eldre øker fordrer at kommunen legger til rette for dette ved en gjennomgang av alle helsebygg. Hvem av dagens bygg kan brukes i framtiden? Hvilke skal rehabiliteres? Plan for rehabilitering med prioritering? Hva trenger kommunen i et nytt helsebygg? Selv om kommunen tar i bruk helse dagens sykehjem vil dette kun dekke behovet fram til 2030. Etter dette viser tall for heldøgns omsorgsplasser et underskudd av tilgjengelig kapasitet. Planene her må på plass innen 2024/2025 dersom vi skal være godt nok forberedt på det som kommer.

7.2 OPPVEKST

Utviklingen i barnetallene

Prognosene for antall barn u 1-5 år og 6-15 år har stor betydning for dimensjonering av tjenestene i barnehagene og grunnskolen. Bemanningsnormene gjør at store deler av ressursbehovet i disse to tjenestene endres proporsjonalt med svingninger i barne- og elevtall.

I Meråker kommune er barnetallene pr. i dag stabilt. Dette skyldes i hovedsak tilflytting og bosetting av flyktninger. Barnefødsleene er derimot synkende, og det er bare født 5 barn i år, og vi vet om 12 svangerskap (1. mai). Sammenlignet med tidligere år er dette lavere enn normalt. Prognosene for barnehagene framover i tid er vanskelig å spå, da disse barna ikke er født enda.

I barnehagene er det en fleksibilitet i å justere antall avdelinger og til dels størrelsen på avdelingene i den enkelte barnehage. Dette justeres ut fra bemanningsnormene i barnehagene.

I grunnskolen vil svingninger i elevtall først ha en markant effekt når antall klasser kan reduseres. For å få til en kostnadseffektiv drift, er det et mål at skolene organiserer elevtallet tett opp mot lærernormen. Da vi har en 1.-10 skole, vil dette være vanskelig da elevkullene varierer veldig. I skolen vil en måtte ha en lærer pr. klasse og undervisning i alle fag etter vedtatt fag- og timefordeling i grunnskolen, uavhengig om det er 7,12 eller 24 i klassen. Antall lærere ligger godt under minimumsnorm på alle trinn i Meråker kommune. Her kan det være en liten fleksibilitet når det gjelder å tilpasse kompetanse og årsverkene til elevenes behov. En reduksjon i elevtall er derfor vanskeligere å tilpasse innenfor dagens struktur, enn en nedgang i barnetallet i aldersgruppa 0-5 år, hvor en lettere kan tilpasse innenfor dagens struktur.

Utviklingstrekk

Meråker har i dag enheter som drives godt, men med stramme rammer. Vi tror handlingsrommet fremover skapes med større samarbeid på tvers av enheter og tjenesteområder. Strukturendringer kan også gi gode muligheter til å øke kvaliteten i tjenestene ved å få tverrfagligheten tettere på barn og unges hverdagsarenaer. Det kan bli krevende å opprettholde grunnbemanning i barnehagene og i grunnskolen.

Henviser til Meråker kommunes forebyggende plan for laget rundt barn, unge og familie.

7.3 KULTUR IDRETT OG FRILUFTSLIV

Kultur og idrett er sterkt forankret i Meråkersamfunnet som har bidratt til å produsere flere internasjonale toppidrettsutøvere innen langrenn og skiskyting. Meråker videregående skole har en sentral rolle innenfor norsk og internasjonal toppidrett sammen med IL Varden Meråker. Toppidrettskulturen i Meråker har bidratt til å sette kommunen på kartet regionalt, nasjonalt og globalt. Med godt samarbeid mellom frivilligheten, det offentlige og lokalt næringsliv har Meråkersamfunnet med suksess vært arrangør for store og små arrangementer.

Kultur og tradisjon er sterkt forankra i lokalsamfunnet. Lokalsamfunnet er likevel tilpassingsdyktig og åpen for nye muligheter og ideer. Meråker kommune ønsker en utvikling som ikke svekker innbyggernes muligheter for framtida til å få dekket blant annet kulturelle behov. Det er folk som skaper steder, ikke bare gjennom antall, men også ved sine holdninger og handlinger.

Ildsjeler, entreprenører, næringsaktører, kulturaktører, politikere og den allmenne innbygger er alle nøkkelpersoner for å skape trivsel, attraktivitet og vekst. For å lykkes er vi avhengig av å skape kreative, kompetente åpne nettverk. Uformelle nettverk er vel så viktig som de formelle, det er derfor viktig å legge til rette for trygge og åpne møteplasser, på tvers av aldersgrupper og sosiale grenser. Kommunens viktigste rolle er å tilrettelegge for at slike nettverk utvikles og blomstrer. Og støtte opp om lag og foreninger, satse på en videreutvikling av kulturtilbudet og frivilligheten i kommunen, er åpenbart viktige ledd i denne satsingen.

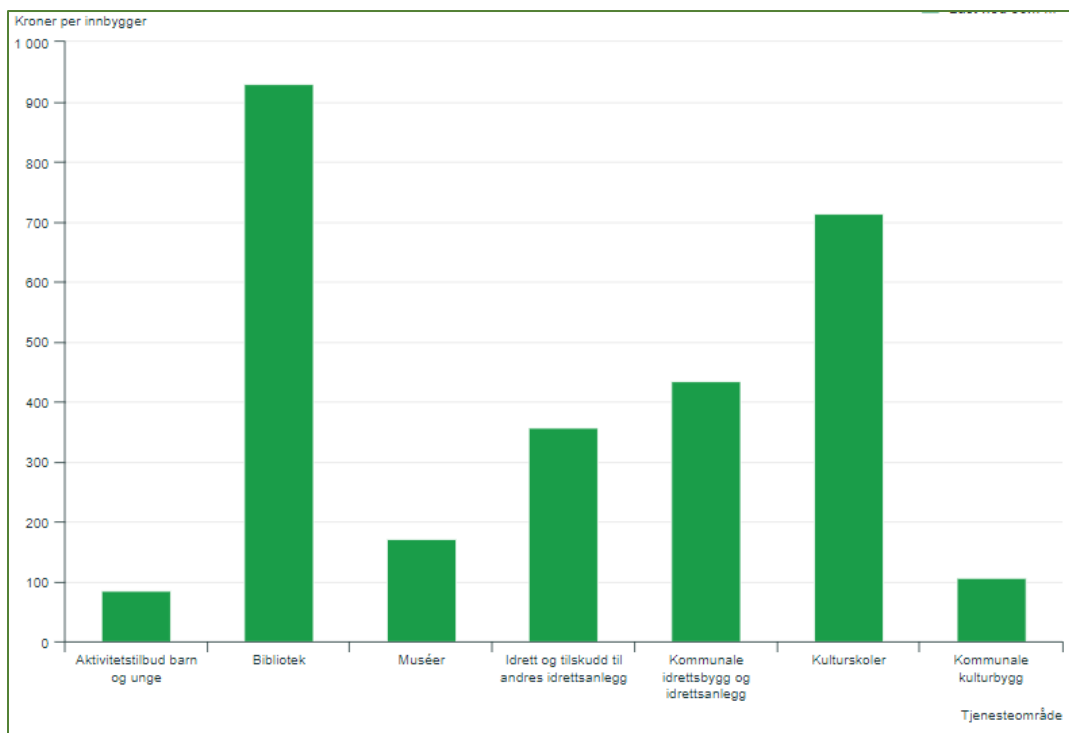
Grendesamfunnene i Meråker er hver for seg unike og representerer viktige verdier som definerer hver av dem med sin kultur og historie. Landbruk er en viktig næring og kulturbærer i Meråkersamfunnet

Anlegg og aktiviteter

I dagens Meråker står samfunnet overfor flere utfordringer og behov som angår kultur, sosialt samhold og lokal utvikling. Gjennom nylige undersøkelser, oppvekstprofiler og bredt gjennomført medvirkning med lokal befolkning ble det identifisert noen essensielle områder som trenger oppmerksomhet.

Samfunn og kultur:

- Det er bekymring for at kommunen ikke tilbyr nok for uorganisert ungdom og at det er for mye fokus på toppidrett.
- Det er ønsket om å styrke samholdet i samfunnet, samt å ha et trygt og fredelig samfunn for alle aldersgrupper.

I 2022 brukte kommunen 3 116 kr pr innbygger på kultur med fordeling som vist i figuren over, kilde SSB

7.4 TEKNISK INFRASTRUKTUR

VANN OG AVLØP

I Meråker har vi to vannverk (Teveldalen og Jemtåsen). I tillegg til hovedkildene til vannverkene har kommunen 3 reservevannkilder. Vannkvaliteten i Meråker er god.

Vi har to renseanlegg i Meråker (Teveldalen og Storneset). Hovedrenseanlegget på Storneset må innen noen få år erstattes med et nytt anlegg, dette for både å tilfredsstillе dagens renskrav, men også for å øke kapasiteten.

Tilknytning til kommunale vann- og avløpsløsninger er:

Kategori	Avløp	Vann
Borettslag	7	7
Hytte	394	393
Idrett	3	3
Annet	20	22
Næring	51	54
Offentlig	12	12
Privat	928	1043
Sum abonnementsavgifter	1415	1534

ENERGIFORSYNING

Det er NTE som forsyner Meråker med strøm. Pr i dag er det lite kapasitet for å få tildelt kapasitet i Meråker for nyetablering av kraftkrevende næringer. Det arbeides med muligheter for at mer av den Strømmen som produseres i Meråker og kan benyttes i Meråker.

7.5 KOMMUNE ØKONOMI

Strammere kommuneøkonomi

Norsk økonomi og verdensøkonomien er fortsatt preget av langt større usikkerhet enn normalt, noe som påvirker kommunens handlingsrom.

Både demografiske endringer og ikke minst antall flyktninger gjør at presset på kommunale tjenester øker sterkt. Viktige tjenester som skole og velferdstjenester er også blitt dyrere for kommunen. Derfor er veksten i kommunenes frie inntekter nødvendig. Mange kommuner vil likevel få en stram økonomi i årene fremover. Det vil være behov for omstilling og effektivisering i Meråker kommune også i årene fremover.

Økonomiske utfordringer

Verdensøkonomien er preget av krigen i Ukraina og ettervirkninger av en verdensomspennende pandemi. Enkelt fortalt er det tre hovedutfordringer som preger økonomien i Norge og resten av verden:

- Høy prisstigning (inflasjon)
- Høye energipriser
- Høye rentekostnader

I tillegg er det også en nasjonal utfordring innen demografiutvikling som går i retning av flere eldre og en lavere andel av yrkesaktive i befolkningen.

Disse utfordringene treffer også Meråker kommune og har en direkte innvirkning på kommunens driftsbudsjett. Kommunene må gjøre grep for å imøtekomme og utsette virkningene på noen områder, men må både på kort og lang sikt tilpasse sin driftsøkonomi og tjenesteproduksjon i henhold til utfordringene.

Høy prisstigning (inflasjon)

Prisstigningen har økt mye de siste par årene. Selv om dette nå ser ut til å ha stagnert, vil kommunen måtte tilpasse sin økonomi til den økte lønns- og prisstigning som har vært, gjennom innsparinger og effektivitet i sin tjenesteproduksjon.

Høye rentekostnader

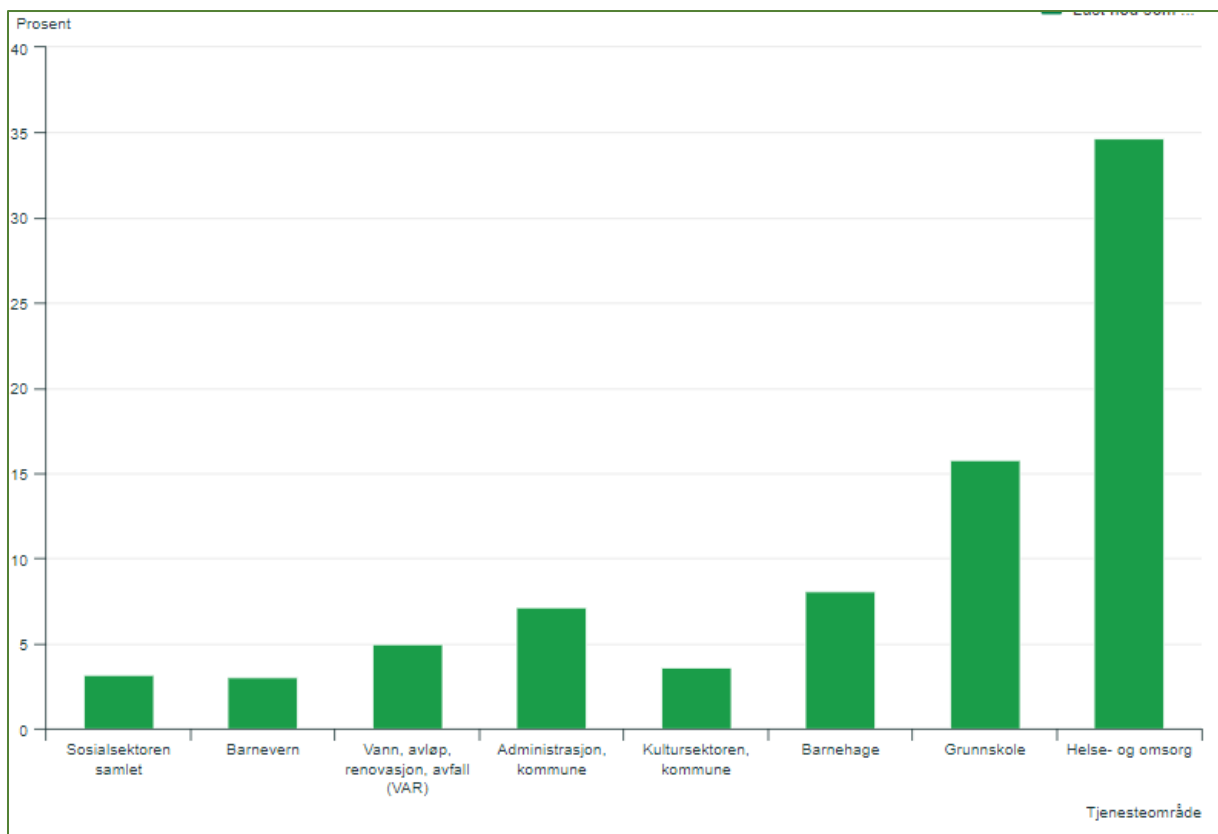
Norges Bank har gjennom 2022 hevet styringsrenten hele syv ganger, samt 5 ganger i 2023. Økt styringsrente medfører betydelig høyere rentekostnader for Meråker kommune. Fasterenteavtaler og høyere renteinntekter avdemper noe av kostnadsveksten på rentene, men nettoeffekten for kommunen er likevel betydelig. Fra renteutgift på 3,2 mill. kroner i regnskap for 2021 til 11,7 mill. kroner nå i budsjett for 2024. Det vil si en økning på 8,5 mill. kroner. Dette tilsier at kommunen må tilpasse sin økonomi til den høye vekst i rentene gjennom innsparinger og effektivitet

i sin tjenesteproduksjon, samt vurdere å utsette/ skyve på investeringer til rentene har kommet på ett lavere nivå. Det er en forventning og rentenedgang i markedet, men den synker ikke så raskt som tidligere forventet. Det betyr at det fremdeles i årene fremover vil være store rentekostnader som skal bæres i drift.

En økonomisk bærekraftig kommuneøkonomi

Klimaendringer, demografiske endringer og knappere tilgang på økonomiske ressurser og arbeidskraft vil få betydelige konsekvenser også for Øyer samfunnet fremover. Skal kommunen kunne møte innbyggernes behov også de neste par tiårene, må den økonomiske styringen være basert på erkjennelse av denne virkeligheten.

Det vil ofte være ønsker om større økonomiske ressurser enn de som faktisk er tilgjengelige for å løse kommunens oppgaver. Behovet for økte ressurser på ett tjenesteområde vil likevel som oftest måtte føre til omprioritering på andre tjenesteområder. For å styrke kommunenes handlingsrom og evne til å møte de gradvis og grunnleggende behovsendringene fremover, er det viktig å handle etter klare prinsipper for den økonomiske styringen.

Figuren over viser prosentfordeling av kommunens utgifter i 2022 på de ulike tjenesteområdene, kilde SSB

7.6 SAMFUNNSSIKKERHET OG BEREDSKAP

Alt arbeid innenfor samfunnssikkerhet og beredskap berører hele kommunen – kommunen som tjenesteleverandør, kommunen som stor hytte - og turistdestinasjon, E 14 og Meråkerbanen gjennom kommunen samt status som arrangement kommune. Alt dette gjør temaet samfunnssikkerhet og beredskap viktig.

Helhetlig overordnet ROS (risiko og sårbarhetsanalyse) for Meråker kommune ble utarbeidet høsten / vinteren 2023 og vedtatt i Kommunestyret den 26.02.24, sak 07/24.

ROS analysen viser følgende hendelser med høyest risiko:

- Epidemi / pandemi, liv og helse.
- Alvorlig bussulykke, ulykker.
- Større kvikkleireskred, klima og natur.
- Vannforurensing, infrastruktur.
- Svikt IKT, infrastruktur.
- Stengt E14/jernbane, infrastruktur

Jobben med utarbeidelse av overordnet ROS er gjennomført i egen organisasjon, det samme gjelder revidering av overordnet beredskapsplan som ble vedtatt i KS 08.04.24, sak 21/24.

Status:

2019 – 2035 satsningsområde 4 for delene «sikkerhet og beredskap» siste punktet «Meråkersamfunnet skal ha kompetanse i risiko- og beredskapsarbeid» med punktene:

- Arbeide systematisk for å sikre kommunen en god beredskap mot kriser og uønskede hendelser.
- Arbeide systematisk og tverrfaglig med forebyggende arbeid mot skader, ulykker og kriminalitet.
- Arbeide systematisk for implementering av beredskapsrutiner i alle helse- og omsorgsenheter, og sørge for at alle ansatte er kjent med sine rutiner ved håndtering av kriser.

Generelt arbeides det godt innenfor fagfeltet i alle ledd. Til tross for dette bør vi gjøre oss noen tanker om følgende utfordringer:

- Ressurser / prioriteringer innenfor fagfeltet generelt, og da øvelser spesielt. Kun gjennom tilstrekkelige øvelser kan vi styrke våre forutsetninger for å mestre de aller mest krevende utfordringer, selv om de måtte bli annerledes enn de vi har analysert og øvd på.
- Alternative nødløsninger drikkevann. Hvordan kan dette løses med samarbeid mellom ulike avdelinger?
- Sivil - / militært samarbeid i fremtiden. Forventninger til Meråker kommune med Finland og Sverige inn i NATO. I tillegg Forsvarets forventninger til arealbehov ved alliert forflytning.

- Fremtidig håndtering av overvann. Være en pådriver for langt større grad av samhandling mellom ulike aktører som eier infrastruktur, for eksempel Bane Nor, Statens Vegvesen og Trøndelag Fylkeskommune med tanke på helhetlige løsninger.
- Annen kritisk infrastruktur. Være en pådriver for redundante løsninger mot leverandører av kritisk infrastruktur som IKT, mobil og E 14.

8. VIDERE PROSESS

Dette dokumentet utgjør planstrategien for Meråker kommune 2024-2027 og planprogram for samfunnsdelen etter § 10-1, §§ 11-13 og 4-1 i plan- og bygningsloven. Grunnen til at planstrategien og planprogrammet er slått sammen i samsvar med § 10-1 fjerde ledd, er at det skal sikres en effektiv prosess dersom kommunestyre velger å endre den gjeldende samfunnsdelen.

Dersom kommunestyre ønsker endring i den gjeldende samfunnsdelen vil det utarbeides et utkast som legges ut til debatt og medvirkning, høring og offentlig ettersyn. Endelig vedtak på ny samfunnsdel vil da bli rundt årsskifte 2024/2025.

Politiske signaler på satsningsområdene som kommer fram i de politiske prosessene vil bli tatt med i arbeidet med økonomiplan 2025-2028.

Tentativ tidsplan for videre prosess:

Tidspunkt 2024	Aktivitet i planprosessen
Mars -april	Utarbeidelse av Planprogram for revidering av KPS
10. april	Workshop folkevalgte
14. mai	Formannskapet behandler forslag til planprogram for eventuelt å godkjenne det sendt ut på høring
30. juni	Høringsfrist planprogram
Aug-Sept	Formannskapet innstiller til kommunestyret vedtak planprogram
Aug-Sept	Kommunestyre vedtar planprogram
Sept-Okt	Råd og utvalg
Sept-Okt	Workshop folkevalgte
Okt	Frist for innspill KPS
Okt -Nov	Utarbeide utkast revidert KPS
Nov-Des	Råd og utvalg
Des	Sluttbehandling FS og KS

9. OVERSIKT KOMMUNALE PLANER

I tabellen nedfor er det gitt en oversikt over vedtatte strategier og planer.

Det legges opp til at en samlet planoversikt skal rulleres årlig som en del av Økonomiplan

Plan	Vedtatt	Revideres
Planstrategi	2020	2024
Kommuneplaner		
Samfunnsdel	2019	
Arealplan	2015	2024/25
Økonomiplan og budsjett	Årlig	Årlig
Analyser		
Helhetlig ROS-analyse	2024	
Handlingsplaner/temaplaner		
Kommunikasjonsstrategi	2020	
Kompetanse og rekrutteringsplan – Overordnet	Ny	2024
Beredskapsplan	2024	
Overordnet ROS-analyse	2024	
Energi- og klimaplan	2010	2024
Strategisk næringsplan	2003	2024
Strategisk næringsplan for Værnesregionen	2011	
Trafikksikkerhetsplan	2022	
Boligpolitisk handlingsplan	2017	2024
Folkehelse - Oversiktsdokument	2020	2024
Handlingsplan mot vold i næra relasjoner	2020	
Arkivplan i Værnesregionen	Ny	2024
Tema og sektorplaner		
Helse, pleie og omsorg		
Helse og omsorgsplanen		2024/2025
Temaplan for helse- og velferdsbygg	Ny	2025
Rusmiddelpolitisk handlingsplan	2004	
Plan for sosial og helsemessig beredskap	2005	2024
Smittevernplanen (Interkommunal plan)	2021	
Skole, oppvekst og kultur		
Forebyggende plan for barn og unge i Værnesregionen og lokal del	2019	2024
Kulturplan m/plan for idrettsanlegg	2017	2024
Kulturmiljøplan	2022	
Kvalitetsmelding	Årlig	Årlig
Strategisk plan for kompetanseutvikling og skoleutvikling	2023	2025

Kvalitetssikringsplan for barnehagene og barnehageadministrasjon i Meråker kommune	Årlig	Årlig
Virksomhetsplan for barnehagene (Egga og Tollmoen)	2023	2028
Museumsplan for Meråker kommune og stiftelsen Meråker-Musea	2020	2024
Kvalitetsmelding for oppvekst i Meråker kommune	Årlig	Årlig
Kompetanseplan for pedagogisk personale v/Meråker skole	Årlig	Årlig
Revidering av introduksjonsprogrammet for nyankomne innvandrere i Meråker kommune	2023	2025
Friluftslivets ferdselsårer (sti og skiltplan)	2023	
Kommunal utvikling		
Hovedplan kommunale veier	Ny	2024
Hovedplan for vann og avløp	2022	
Beitebruksplan	2019	2024
Brannordning og redning	1997	2024
Landbruksplan	2018	2026
Kommunal målsetting for hjorteviltforvaltning	2017	2024
Matstrategi - Meråker	2022	

10. INNSPILL OG KOMMENTARER FRA FOLKEVALGTVERKSTED

Under folkevalgtverkstedet 10. april 2024 var tema kommunale planer med hovedvekt på behov for enkel revidering av kommuneplanens samfunnsdel (KPS). Det var først en kort innledning om kommunalt «planhierarki». Etter kort introduksjon om kommunalt planverk, gikk administrasjonen gjennom en ståstedsanalyse for Meråker kommune. Denne ståstedsanalysen dannet grunnlaget for videre gruppearbeid i folkevalgtverkstedet.

De folkevalgte ble delt inn i tverrpolitiske i grupper, og fikk i oppgave å foreta vurderinger ut fra kommunens ståstedsanalyse. Oppgavene var satt inn på en «Bordduk» som gruppene noterte på – Borddukene vil bli brukt av administrasjon i det videre arbeidet.

Kort fra gruppeoppgavene med bruk av borddukene:

- Hva de ble overasket over
- Hva de ble mer nysgjerrige på
- Hva de ønsker å vite mer om

Vider ble de utfordret på visjon i samfunnsdelen «Meråker - På naturlig vi». Er den god nok, og er det noe vi kjenner oss igjen i? I tilbakemeldingene var det spørsmål og kommentarer:

- Hva ligger bak på naturlig vis
- Teksten som forklarer visjonen, kunne kortes ned ved ikke å repetere på naturlig vis
- Favner visjonen all aktivitet og miljø, eller om noen får mer og andre mindre?

Til sist ble gruppene utfordret til å komme med 3-5 innsatsområder det bør satse på kommende kommunestyreperiode og hvorfor. Følgende innsatsområder ble trukket fra av gruppene under folkevalgtvekstedet:

- Utenforskap/inkludering
- Innbyggerinvolvering
- Klima
- Helse – Bygg og arbeidskraft
- Få folk i arbeid og utdanning
- Vedta arealplan, KPA
- Vedlikehold av kommunale bygg og skole
- Sosiale samlingspunkter
- Sommeråpen barnehage/SFO
- Fremtidsrettet god skole
- Næring
- Inkludering
- Helse
- Boligutvikling

Under hvert satsningsområde er det kommentert av de folkevalgte hvorfor de mener dette bør være satsningsområder for Meråker.

Signalene fra de folkevalgte er at det er ønskelig med en revidering av KPS for kommende valgperiode. De ser det som viktig å «spisse» mål og innsats ut fra hva de ønsker å prioritere denne valgperioden ut fra dagens utfordringsbilde i Meråker.